

דרכי ההנהגה

בעת כזו שהציבור התורני מוצא את עצמו מתנהל על פי מושגי הדמוקרטיה, כאשר בחורי הישיבות נהפכו למכריעים בסוגיות הציבוריות, ממילא הדבר המתבקש הוא עכ"פ לדעת להבין ולהתבונן, מהן הבעיות העומדות לפתחנו. ומהם דרכי הפתרון בהנהגת גדולי הדורות זצ"ל, וחכמי הדור החיים עמנו.

פרק א – צורת ההתמודדות עם בעיות

פרק ב - רדידות ה"שיטה"

פרק ג – ההשפעה על סגנון החיים והחינוך

פרק ד – "בתחבולות עשה מלחמה" [הטקטיקה במאבק הגויס].

פרק ה – "עת לחשות ועת לדבר"

פרק א

צורת התמודדות עם בעיות

במשך כל התקופה האחרונה נשמעים הקולות איך אפשר לא "לעמוד על המשמר" בדרך המורגלת והמקובלת, לפתור את כל בעיות הציבור ע"י המכתבים הכתובות והאזהרות וכו'. וכעת מי ישמור על ילדינו ועל כל עולם התורה וכו'.

השאלה הנשאלת, האם מישהו שאל את עצמו על מה בדיוק הוא נלחם. מהי בדיוק "שיטת השמירה" המדוברת. ומהו הקשר בין הדיבורים למציאות.

הנה הדבר הראשון שהיה צריך לעשות אדם בר דעת, הוא לקחת ולבחון את כל הנושאים הבעייתיים, האם יש מגמות עליה או מגמת ירידה. והנה בחמש עשרה שנים האחרונות, יש מגפה הפושה והולכת משנה לשנה, של חדירת תרבות העולם החילוני במובנים רבים. כגון:

יציאה למכללות,

קוי נייעס,

מנויי שבועונים הגדלים והולכים,

אתרי אינטרנט חרדים המתרבים במהירות,

אחוזי גירושין גוברים והולכים,

עלייה בנושרים,

בקווי רדיו "חרדים",

בילויים, טיולים בחו"ל,

ועוד כהנה וכהנה.

הדבר הראשון המתבקש, הוא לבדוק האם השיטה שמשתמשים בה בכדי לעמוד בפרץ עובדת במציאות.

והנה השיטה "המסורה" היא תמיד באופן אחד ויחיד, לצאת ל"מאבק" ע"י כתבות צעקניות. כל השנים צועקים וזועקים הלם ותדהמה, וכנגד זה המציאות הולכת ומתגברת. מדברים כל הזמן כביכול על אנשים מבחון, אבל האנשים האלו, הם הבנים של מגויי היתד, הם לא חייזרים. השיטה פשוט לא עובדת.

האם יתכן דבר כזה שמנסים להתמודד עם תופעה בשיטה מסוימת במשך כמה שנים, והופכים את העולם להמשיך בזה, ולא עומדים לרגע ובוחרים: האם באמת השיטה הועילה וכמה היא הועילה? – מה היה בזמן ש"בית המקדש הראשון" (כלשונם), עמד על מכונו, והגרפיקאים על דוכנם וכתבים על משמרתם, ועורך ראשי עומד ומשרת ומקיים את מצוות "כשכואב צועקים" בכל כח גרונו, מה זה עזר וכמה זה עזר? הרי כל הזמן יוצאים יותר ויותר, והיום כבר 7000 לומדים במכללות. וכו' וכו'. הלא יש להקים וועדת חקירה איך הוא התמודד עם הבעיות. על צורת ניהול כזו היו מעיפים גם מנהל קיוסק בשכונה נידחת בבית שאן, האם כך רוצים לנהל את כל הדור.

צריך לבדוק לא רק עם השיטה הועילה. אלא יש לבחון ממה נובעות התופעות, מהם הגורמים. מה גורם לאנשים לצאת וכו', ולמשל, המציאות הוכיחה שקיצוץ בתקציבים מעלה את אחוזי היוצאים למכללות וכו'. כך היה גם בקיצוץ הקודם, שתוך שנה ניכר מבחינה סטטיסטית מגמת עלייה חדה באחוזי המכללות. ועל כן אדם אחראי צריך לקחת את זה בחשבון, להבין שמשמעות הצעד הזה הוא מנוע וגורם עצום להוצאת אברכים החוצה. ולא לנהוג בפזיזות בדבר. וכמו שאמר אחד מגדולי ישראל מהדור שלפנינו לקבוצת אברכים חמי מזוג "אני לא קנאי פחות מכם, גם לקנאות צריך שכל". משום מה יש הסבורים כי מצוות הקנאות שונה משאר המצוות בפרט זה...

וכמו"כ אחד הגורמים המרכזיים לבעיות הוא חוסר הסיפוק. ויש לבחון מדוע מגיע חוסר הסיפוק שגורם לצאת. ולמשל, יצא על כך ספר "בעצתך תנחני" – "הדרך להתעלות מתוך הכרת המציאות". ומלמד לפי דרכו כיצד להתמודד עם מצבי דורנו. ובין השאר מסביר שרבים מן המשברים מגיעים מכך שמשתמשים בסיסמא אחת עבור כולם, "כולם יהיו רעק"א". וכמובן בפועל רואים שאינם מצליחים, אולם במקום להדריכו לעבוד לפי כוחותיו שלו בהתאם למציאות, ממשיכים לומר רעק"א רעק"א. – וכמה צפוי, אנשי שיטה זו יצאו בחרב ובחנית כנגד ספר זה המקרר רח"ל את היסודות שכל בחור יהיה גדול הדור. הנה רואים בחוש את המציאות שדברים אלו שוברים אנשים וגם גורמים להם לצאת החוצה, וכאן באים להתמודד ולפתור, א"כ צריך להילחם בזה? – הבה נניח שסוברים שגורם נזק כשמסבירים לציבור בצורה כזו, בכל זאת הרי לפנינו שיש כאן בעיה, וא"א להתעלם. הלא מעידים מאות אברכים שעוזרים להם דברים אלו, א"כ הבה וניתן את הספר רק למשגיחים ולמחנכים או נמצא איזושהי דרך אחרת להתמודד – האם זה מה שצריך לעשות לזרוק בליסטראות על הספר ולחזור הביתה?

האם יתכן רמטכ"ל שבאים ואומרים לו האוכל מקולקל בצבא והחיילים מדוכדכים ולכן עורקים החוצה, וייתן סטירה מדוע אתה מדבר נגד הצבא שלנו, ואני עסוק עכשיו להעמיד בחורים "לשמור" בפרץ שלא יצאו החוצה, ואין לי זמן לזוטות כאלו.

הנה אחת הנקודות הבסיסיות היא, שככל שהציבור גדל והולך במימדים עצומים קשה להחזיק את כולם במיטת סדום של סגנון לימוד אחד. שכל אחד מתאים לפי טבעו למשהו אחר. ולעת כזו כאשר אנו רוצים וחייבים להחזיק את כולם, ההכרח שיהיו כמה שיותר מסגרות שונות ומגוונות של לימוד, ע"מ שיהיה לכל אחד סיפוק לפי דרכו. אבל "השומרים" דגן מצאו דווקא את הזמן בשעה זו להילחם ב"דרשו", למשל. כי זה "מפריע לסדרים של לימוד בעיון". וזה מאפיין ומייצג כיצד ניגשים במבט צר ומצומצם של "עוזר מלמד בחיידר" שמבטו מסתכם בכך שלא יאחרו לכיתה. ומתוך כך באים לשמור ולהנהיג את כל הציבור.

האם אפשר להחזיק חיידר בלי מפקח, בלי יועץ חינוכי, בלי לחשוב, בלי לקדם תכניות ומבצעים. בלי להבין מורכבות. רק להעמיד "מאבטח" בכניסה שיירה בכל מי שיוצא ובכל מי שנכנס. האם זו 'קנאות' לירות באיש הצלה שצריך להיכנס לבניין. או במי שמביא למלמדים את האוכל. והעיקר הוא רק להילחם במפקח ש"לא מביין" שרק המאבטח הזה יציל את העולם.

ואמנם, "שיטת השמירה" מעידה על עצמה בפירוש שכל תפקידנו בחיזוק הדת מסתכם ב"לאבטח":

"מאז התייתם דורנו אנו נתבעים אפוא לשמור על הפיקדון הגדול. מוטלת עלינו מלאכה גדולה אך ברת השגה. מושל למה הדבר דומה, לבניין מפואר, שבפתחו עומד שומר ואיש אבטחה. כדי לבנות את הבניין, היה צורך בתכנון אדריכלי גאוני וכו' אך לאחר שהכל נבנה וקיים לתפארה, ויש צורך רק לשמור על הבניין – זאת יכול לעשות כל אחד. אם רק יעמוד בפתח ולא ייתן לגורמים בלתי רצויים להיכנס. .. אדריכלים מקצועיים מעטים הם. אך להיות "שומר" כל אחד יכול.

כדי להיות שומר די בשב ואל תעשה. מספיק רק לפקוח עיניים ולהשגיח כדי למנוע נזק ופגיעה. לשמור על הקיים! אם כי כמובן, כאשר קמים עלינו לפרוץ גדרים. אזי מוטל עלינו לאזור עוז. וחובת השמירה מחייבת להעריך גם ב"קום ועשה" כדי להמשיך ולשמור את פך השמן הטהור כמסירתו וכנתינתו. רבינו הניח לנו דבר מתוקן. וכל תפקידנו רק למנוע פגיעה מבחוץ".

(הפּלס ט"ז חשוון תשע"ג)

האם צריך להתעמק ולהבחין שהשיטה "לא מספיק מתמודדת ומתבוננת...". הרי הדברים ברורים. "כל אחד יכול". חד וחלק. איך לפעול. מה מועיל מה לא מועיל. ואיך להועיל. מהם הגורמים. שום דבר! להמשיך ולהמשיך לזעוק וליילל ולירות בכל מי מנסה להועיל ולתקן. ומתי צריך באמת להתעורר ולעשות? "כדי להמשיך את פך השמן..." הדבר היחיד הוא לצאת מערכות בחירות קדושות לשמר היטב את משרת המאבטח.

והמדהים ביותר שהכל "עפ"י שיטת הרב שך". כאשר בזמן הרב שך הנושא כלל לא היה קיים. הרב שך מעולם לא זעק על דברים קיימים. הרב שך פעל ועשה בשטח. וכל המורכבות לא הייתה קיימת כלל. וכל הבעיות המרכזיות. הנושרים והיוצאים, וכו', לא היו קיימות. האם יתכן אדם בר דעת שמקבל ותומך בדברים כאלה?!

ואמנם כל מי שלא זכה לאור ה"שיטה", יודע ומבין כי הדרך לפתרון אמיתי היא "אמור מעט ועשה הרבה". וע"ד זה ידיהם של גדולי ישראל עמוסות עשייה בכל השנים לפי צרכי השעה, למשל במשך השנים שלחו אנשי חינוך וממש "הכריחו" אותם להסתובב בארץ לארכה ולרחבה לזעוק את זעקת "אל תחטאו בילד", ולהדריך בדרכי החינוך כיצד למנוע את הנשירה. (ואכן נעשתה ע"ז מהפכה עצומה בתודעת הציבור). – כמו"כ לקחו אנשים והורו להם להקים מוסדות לנושרים. – עודדו ותמכו הדרכות למלמדים שלא ישניאו על הילד את הלימוד שאח"כ ייצא, – הגרמ"ל יזם והקים בי"ד משמר התורה שיעמדו בראשו פוסקי הדור לקבוע גדרים ברורים בצניעות (כעדות הגר"י גנס). – עורר על נקודות חינוכיות פנימיות הנצרכות בעולם הישיבות. למשל שלא ליצור מגמה של ריבוי עוה"ז, (נתפרסמה בזמנו השיחה במיר ברכפלד). ובין השנים תשנ"ח – תשס"ח התמקדו בזה הרבה בין בני הישיבות. ועוד עניינים רבים בנוהגי הבחורים והאברכים, (ובאופן כללי ראה על כך בספר "כתבוננו לדורות" מכתבים רבים מהגרמ"ל על בעיות השעה, וחתם הגר"י ש. כפי שניכר לפי הסגנון)

והעולה על כולנה פתיחת רשתות כוללים, פתיחת ישיבות בצפון ובדרום, פתיחת מקומות תורה שיוכלו אברכים לגור שם. פרויקט 'משיבים' בישיבות. מלבד דאגה אישית לבחורים ואברכים לכל בעיותיהם במוסדות כמו שיכולים להעיד רבבות אלפי ישראל.

והלא במשך כל השנים הללו ישבו בעלי ה"שיטה" החדשה הזו, והיה להם את כל השליטה במוסדות המפלגה והעיתון. ומה הם עשו בכל תקופה זו? איזה תוכן? איזה בנייה? לא בנו לא עוררו על איזה עניין של תוכן בין הישיבות ובני התורה. לא כלום. מפעלם מסתכם בלחזק את ידי כתבי ההלם והתדהמה להמשיך ולהילחם ולזעוק חמס על כל דבר. הלא מלחמה אינה מורכבת רק מזעקות אלא מאסטרטגיה של עשייה בחכמה.

מה עשה, למשל, הגרמ"י לפקוביץ'. סייע בהקמת עולם התורה פתח ישיבות. הקים רשת של כוללים (טהרות). רומם את עולם התורה, עורר על בעיות חינוכיות והתייחסות חינוכית נכונה לתלמידים. טיפל בנבעיות חינוך. עורר על בעיות שהיו בישיבות, שקיעות יתירה בעוה"ז רוח מודרנית וכדומה. אלו היו מפעלותיו. להקים לבנות ולתקן. כדרך כל גדו"י. כמובן מצאנו שעסקו גם בענייני עיתון מלחמה ופוליטיקה כשהיה צורך שעה. אבל שיטה כזו שבמשך שנים תפקידנו הוא רק להלחם בצעקות, "לא ראינו ולא שמענו מאבותינו ואבות אבותינו" (מתוך משא הרב שך).

ויש לשים לב לנקודה חשובה שנשכחה. בהנהגת הרב שך היו שתי נקודות: האחת, המילה האחרונה בכל דבר. והשנייה שלקח אחריות באופן מופלא על כל בעיה, ועל כל פרט ופרט בציבור בכלל ובבני תורה בפרט. ודוגמא מאפיינת: בסמינר אור החיים תלו בזמנו מודעה "בבקשה מהבנות נא לא להטריד את הרב שך"... והרב שך כששמע על כך ביקש להוריד את המודעה, באמרו "אם בחורה יש לה בעיה חייבים לדאוג ולפתור". – אולם אח"כ התחלק תפקיד הרב שך לשניים, להגרי"ש הייתה את המילה האחרונה שבכל העדות התחשבו בה. מאידך הגראי"ל לקח ע"ע כל האחריות לדאוג לכלל הציבור. שזה אומר מ: לדאוג לבחור ספרדי שהעיפו אותו מהישיבה, וליישוב כל סכסוך בכל מוסד, (ובעו"ה יש כאלו רבים). ועד: מכתבי הדרכה לראשי ישיבות בכל הנושאים הפנימיים בחינוך, ועד פתיחת רשתות של מוסדות וכו'. – וישנם כאלו שנוצר אצלם הרושם כי בשביל להנהיג את הציבור די בעמידה על המשמר נגד כל מה שזו, ופתרנו את כל הבעיות. אולם שוכחים שאצל מרן הגרי"ש היה שיתוף פעולה בין הייצוב והשמירה של הגרי"ש לבין מי שלקח את האחריות ופעל במציאות לפי צרכי הדור. ומצידם כל זה מיותר לחלוטין. ואדרבה, רק מקלקל, כי אין זה ב"שיטה" של הרב שך...

יש מה לעשות

הנה לצערנו אויבנו (החילוניים) פועלים בתחכום, ואצלם אין שיטה אובססיבית של צעקות... הם לא רק מוציאים עיתון לצעוק שלא ילמדו בישיבות, אלא פועלים כל עת עפ"י הגורמים בשטח. פונים לאברך בפרסומות וכדו' ומציעים לו לימוד משפטים או סוציולוגיה. ובמקרים רבים אברכים יוצאים והולכים רחוק, גם בדעות וגם באורח החיים, וכל זאת רק משום שלא הסתדרו כולל, ולא הייתה להם אף הצעה אחרת. ועל כן ניתן לפעול שתהיה גישה לעבודות תורניות או כשרות, "מאוייבי תחכמני", להגיע לאברכים "מתנדנדים" (דרך ראשי הכוללים וכדומה) ולהציע להם לפי הסדר, צורת לימוד מתאימה, ואם לא, עבודה תורנית, ואם לא, עכ"פ באירה תורנית. וכמו"כ ככל שתרבה עבודה כשרה לנשים, הרי זה סגולה בדוקה כנגד המשחיתים. אמנם בעלי השיטה דווקא בחלק הזה הולכים להילחם ולשחוט אנשים.

– העידו כמה וכמה אנשים מאמריקה [הג"ר אהרון פלדמן מבולטימור, ועוד] שרוב הבע"ב באמריקה אינם מבינים את המצב באה"ק. ומזדהים עם הטענות של "שוויון בנטל" וכיו"ב. וככל שהבסיס הממשלי בארצנו מתקצץ, הלא נסמכים יותר על אמריקה, ולזה צריך הסברה נאותה ועניינית שתסביר לציבור שם את המצב לאשורו. [וכמדומה שיועיל יותר מאשר לארגן עוד הפגנה בבריסל ומוזמביק ובגינאה המשוונית].

כל אלה דוגמאות על קצה המזלג. כיצד אפשר לפעול בעניינות כנגד פעולותיהם ולהציל מן הארי. בקצת אכפתיות והשקעה.

אולם על פי שיטה זו השומר הוא "העיתון". ולכן במצב כזה שהאויבים פועלים בתחכום, מנהלים אצלנו מלחמת עולם על רמת הווליום של ההתלהמות והצעקות. מי יוציא עיתון שיצחק ויילל עוד יותר חזק. ומי ימנה נציג שיטאטא את הרחובות עפ"י העיתון התורתי המיילל בדציבלים הנכונים. ואין איש שם ליבו לדבר האמיתי.

גם אם כלפי חוץ יש צורך בעיתונים ומפלגות ופוליטיקה ועסקנות וחכ"ם ושאר מרעין בישין, עולם התורה הלא צריך להיות לפחות בהשקפה ברורה. שהדבר האמיתי הייחיד הוא בניית לימוד התורה והחינוך והדאגה לציבור ולפרט. כמה מאריך הגראי"ל בכל דבריו שאינו רואה בעיתון כלל עניין של שמירת טהרת התורה. העיתון שלנו אינו קדוש וטהור, והעורך שלנו אינו ה"עומד בפרץ" האמיתי... ולא "בית המקדש הראשון" (ר"ל). אלא צורך מאבקי החוץ, ואנחנו עיקר עסקינו הוא תיקון הפנים. ואם לא יודגש הכיוון הזה, וצעירינו ימשיכו עוד ועוד במחשבה שהבחירות הוא המצווה הגדולה של תיקון העולם, הלא ישחיתו את האנשים להסיט את תוכן חייהם למאבקי שקר. ולשכוח מתפקידם האמיתי. וכבר היום עומדים אנשים ובשיטה עקרונית מחריבים כל דבר שאפשר לעשות בתבונה לפתרון הבעיות.

הגראי"ל בכינוס מועצת לפני הבחירות לממשלה: "צריך לחזק מבפנים ומבחוץ. עכשיו מדברים על בחוץ"

וזה כמובן "דבר חדש" שתמיד "מבחוץ" זה הערבים. ו"מבפנים" החילוניים. אבל "בפנים" אצלנו מאן דכר שמיא. וניכר בכל מקום זעקת הגרמי"ל בענין זה, שמנסה לכוון את המבט גם פנימה. ומבפנים החוצה. ולא רק החוצה החוצה החוצה, עד שלא יישאר בפנים כלום. ואין איש מקשיב אל הזעקה: מדינה שעסוקה כל הזמן במשרד החוץ. בלי פנים בלי חינוך. בלי בריאות. בלי כלכלה. כמה זמן תחזיק מעמד?!

ועיקר הגישה בשיטה החדשה הזו, ששומרים על "הציבור". דהיינו מתעסקים עם איזו יישות ערטילאית ששמה "ציבור". ושוכחים שהציבור בעצם מורכב מאנשים. והאנשים יש להם סיבות וגורמים לפעולותיהם, וזוהי הזירה העיקרית בה יש להתבונן ולפעול. ובשביל זה צריך גם להכיר תהלוכות האנשים. ומהי הדרך החינוכית לפעול בפנימיותם. ולא מספיק לדעת את הסיסמא.

"אמור מעט ועשה הרבה"

בביקור האדמו"ר מסטמאר אצל הגר"ש ואזנר בשנה האחרונה. אמר לו: אני הייתי בביקור האדמו"ר ר' יואליש זצ"ל אצל החזו"א ואמר לו החזו"א: עיקר הדרך היא לבנות ולבנות: עוד תורה עוד ישיבות.

יש חושבים שיש כאן רק עניין שמיימי של ריבוי זכויות. אולם יש כאן קודם כל עניין מציאותי פשוט. שככל שדבר הוא אמיתי ופנימי יותר כח השפעתו רב יותר. ועל כן הערך של בניית חיים אמיתיים בסופו של דבר משפיע מכל מערכות או פעולות טכניות אחרות. שככל שהגרעין הפנימי מרומם יותר כך משפיע גם החוצה. ואילו במאבקים של חיצוניות, השקר אין לו רגליים. ותועלתם נפסקת לאחר זמן מועט.

והנה נאמר במשנה או אמור מעט ועשה הרבה, או אמור הרבה ועשה מעט. ולא אמר הרבה ועשה הרבה. כנראה שבד"כ זה אחד על השבון השני..

וכך קורה מצב שיכול לעמוד אדם ולנאום בחוג בית כנגד יהודי שאין חולק בעובדה שלא קם כמוהו בזמנו שמקים עולה של תורה ומוסר נפשו למען עמלי תורה, ולחרפו לא פחות מאשר על "כבוד התורה". ואין אדם משגיח בדבר, איזו צורה יש ל"מעמד" החזו"א הזה. מה לאותו אדם ולשמירת התורה בדורנו, מה הוא פעל בעניין. אלא כל זה משום שהוא מחזק את כותבי הכתבות לקלל כל מי שעובד. ובזה הוא עמוד התורה שבדור. ומי שאינו כותב כן מי הוא ומה הוא.

ושמענו מאבותינו כי מעשה שהיה במפקח בחיידר שהיו ידיו עמוסות עבודה בענייני פיקוח התלמידים. ויעמוד שם ה"שומר" ויזעק: ילדים לא לצאת מהחיידר. מי שיוצא הוא מושחת ופושע ממש. וכך יעשה יום יום הלוח יילך וזעוק. ויאמר לו המפקח: לאט לך, הלא תראה כי לשווא תזעק כל שעות היממה, ותחריש אזני התלמידים מלעסוק בתורה ובחכמה. כי לא ילמדו רק לזעוק אחרך... הלא מוטב אם תבוא לסייע. הנה בכיתה זו יש להחליף המחנך כי יתעלל בתלמידים ויברחו מפניו ויפלו בבורות ברשות הרבים.. ויש להסביר למחנכים לבל יהיו כמוהו.. והנה יש תלמידים הזקוקים לכיתה נפרדת טרם ינשורו.. וכו'.. ויזעק ה"שומר" מה לך נטפל אלי והלא אני השומר ואתה אינך עושה מאומה. ההסכן הסכנת לזעוק כמוני. הזכור תזכור כאשר ניתקה העירייה את החשמל ויתחילו התלמידים לברוח, הלא אתה ירדת לנציג העירייה לשלם חוב הארנונה. ואני זעקתי ש-ו-דדים ג-זל-נים איני מ-כי-ר. למען החרישך בזעקותי למען ענותך. שלא תוכל לפתור העניין... והלוא אתה דיברת עם הילדים הבטלנים שבחצר. ומה לך כי תתרץ "תירוצים" שהייתה כוונתך לתקן. הלא עלי אין מספרים כן. האם דיברתי עם ילדים אלו? הרי רק זעקתי אל תצאו מדלתות החיידר. אל תצאו.. הגם שמעתך מבקר ח"ו את המחנכים. האמנם הסכנתי אף אני כזאת. הלא רק אמר כל היום החיידר היקר והנפלא שלנו... וירא האיש כי אין שומע לו כי קצה נפש העם בו. וישת אל הילדים פניו. ויאמר להם האמנם תרצו חיידר בו אסור לצעוק ש-ו-ד-דים בשביל להחריש אחרים? האמנם תרצו שלא יהרגו היוצאים. אוי כמה כואב. עתה לכו ונכנו בלשון, ונכלה נקמתנו בו. ויענו כל הילדים יחדיו ויאמרו "המפקח פשרן". ויתנפלו ויכלו חמתם בו עד החרמה. וייצא השומר עם הילדים במחול, ויאמרו "דין נצח".

הניתוק ממסורת גדולי הדורות

אחד המאפיינים הבולטים של "שיטת השמירה" החדשה, שבניגוד לדרך כל גדולי הדורות, אשר היה ברור שלכל מהלך ישנם שני צדדים, רווחים והפסדים. ולכל דבר היו שיקולים מכל הצדדים והכרעות עמוקות לפי העניין. הרי ב"שיטה זו" כל דבר מוכרע באיזו סיסמא, שכל כתב בעיתון יודע אותה, וכל בחור בישיבה. ובזה שוטפים את מח הציבור שזו מסורת כל הדורות...

ולדוגמא, נושא הפרדת הקהילות. שהסיסמא היחידה והברורה היא "גזורו". כלומר בכל בעייה הפתרון הוא לגזור ולהרחיק מבלי שום חשבון. כך נהגו בהתקפת אנשים עובדים, וכך בכל דבר העולה על הפרק.

ולעומת זאת נביא לדוגמא מדברי הג"ר אלחנן וסרמן (במכתב להגרא"ז. נדפס בחזו"א שות וגזים)

בעניין ההתבדלות האריך אדוני (-הגרא"ז) ושאל, למה לא נשתדל גם בפולין להתבדל לשתי קהילות נפרדות. וקצרה דעתי מהבין דמיון זה להמצב באה"ק. כי בא"י אין השאלה אם להתבדל כי ההתבדלות שם היא עובדא קיימת מכבר שישנן שתי קהילות מיוחדות, ואין השאלה אם להתבדל אלא למי להתחבר. והיא שאלה אחרת מהמצב בפולין שצריכים לעשות מעשה להתבדל אשר להכריע בשאלה חמורה שבחמורות כזו צריך לרוח"ק לראות את הנולד גם בדורות הבאים, ומי יוכל ליקח על עצמו אחריות נוראה כזו להכריע בזה ובפרט בדור יתום כדורנו..

די בדוגמא זו כדי להיווכח עד כמה גדל העיוות והטשטוש בזמננו, ביסודות הבסיסיים ביותר. ועד כמה רחקה שטיפת המח ה"השקפתית" מדרכם האמיתית של גדולי רבותינו שבכל הדורות. – לא מדובר כאן שהיום ה"קנאים" הכריעו אחרת, אלא שהם לא רואים כאן שאלה כלל. ר' אלחנן רואה כאן "שאלה חמורה שבחמורות" שאין מי שיוכל להכריע ב"דור יתום כדורנו". החפץ חיים והגרח"ע ור' ברוך בער וכו' וכו' לא יכולים להכריע בשאלה זו. אבל ב"שיטת השומרים", לא שישנה הכרעה אחרת, אלא שזו אפילו לא שאלה שמופנית אל המו"ץ השכונתי! אין כאן שאלה בכלל! פחות מהלכות נפילת אפיים. רק להתקף. להעיף. לזרוק מביהכ"נ וחסל. שהרי בכל כגון דא העיתון בעצמו מכריע בזה עפ"י "השיטה" המסורה בידו, מבלי להביא איזה הכרעה מרבית או ממישהו שסומך עליו.

האם ישנה אמת מידה לתאר פער ההשקפות כזה. נתבונן נא מהי ה"מחלוקת" בין ר' אלחנן לבין העיתונאי. האם להכרעה כזו צריך רוח"ק, או משרד פרסום. האם צריך להיות גדול מהחפץ חיים, או שצריך וותק בכתיבת מאמרי מערכת. – ואחרי כל זאת עוד מתיימרים ללמד השקפה לאחרים. וכך מחנכים את הצעירים, שאין מקום למחשבה ולהכרעה ולשיקול. אלא העיקר שיהיה "לחומרא", כביכול. ומי קובע מהו החומרא ומהו ה"חמורה שבחמורות"? הבחורים בעצמם! הם הפקחים. הם המבינים. והזקנים לא מבינים כלום. זוהי השיטה החדשנית: "מרד הילדים". והשיטה הזו היא שתציל אותנו.

ולא זו בלבד, אלא שמי שעדיין נותר מח בקדקודו "מתבייש" לעמוד ולומר: לא זו דרך התורה! אוי לנו על קלות ראש וקלות דעת כזו, אוי לנו על חינוך מופקר שכזה בחמורה שבחמורות! – משום שאם יאמר כך הרי איננו מתאים ל"אופנה" של ה"קנאות", ולקו הייצור החדשני המעודכן. ומפחד שיעמדו כל אטומי המח ויענו אחריו ויאמרו: שהי פא"י ומפד"ל ועמלק ועבודה זרה וכו'. ואין איש שמעז לעמוד ולומר את האמת בגאון: זאת התורה לא תהא מוחלפת! להכריע שאלות כאלו בצורה כזו זו עקירת התורה ממש. ולא תהא כזאת בישראל. התורה לא מושפעת מ"אופנה" ומ"מודע" מאיזה סוג שלא יהיה! ייאבדו אלף מאמרי "השקפה" נבובים וצעקניים, ואות אחת מן התורה לא תיבטל! וגם במקרה של רודף יש הלכות ופרטי דינים. כשאפשר להצילו באופן אחר ובאחד מאבריו וכדו'. ומעולם לא הייתה הפקרות כזו.

והרי עברנו כבר דברים כאלו לא אחת. וכבר שמענו את ה"ביקורת", על "אנשי ההלכה הקרים והיבשים" שאינם מבינים שמי שאוהב את ה' באמת, מתפרץ אליו בזעקה ולא מחשבון חשבונות, ולא מתפלל "לפי

השעון" ו"לפי הספר". האם עלינו להירתע מדיבורים כאלו? אנחנו נמשיך לכלכל את כל מעשינו ודרכינו "לפי הספר" ולא לפי התפרצויות רגשיות. כי זהו יסוד היסודות של התורה והיהדות. וכל כלי יוצר עלייך לא יצלח, גם אם הוא מתעטף באדרת קנאות למען כחש.

וכל אדם ישאל עצמו בכנות, האם היה משער שזוהי דעת ר' אלחנן. גדול הקנאים שבליטא. וכיון שהתשובה הכנה היא "לא!", עליו לשאול עצמו איך הגיע למצב כזה, ומי הוא זה ששיבש וטשטש את דעתו בנושאים אלו בצורה כזו.

"ונער קטון ינהג כם"

ואמנם אחת מהסיבות לעיוות זה היא, שנוצרה גישה שלמה, שיסוד כל ההשקפה הוא שהכל יתמצה באיזשהו 'סלוגן' של שתי מילים, מבלי שמין מורכבות. וזאת, כדי "לשמור על הילדים" ומשום שילד בן 5 לא רגיל למורכבות. – ולכן לא יתכן להכיל שאמנם יש אדם שאנחנו לא מחנכים כמוהו ונהיה אומללים אם הבן שלנו יהיה כמוהו. ומכל מקום אנחנו לא מוציאים אותו מבית הכנסת לאבדון. – כי זוהי מורכבות קשה מידי. שהרי ממה נפשך, אם לא בסדר צריך מיד לזרוק. וכל מי שלא נזרק כביכול על כרחך שהוא "כזה ראה וקדש". – האם כך הייתה דרך כל גדולי ישראל. והאם יתכן להמציא רעיון כזה שכל עם ישראל על גדוליו דיינו רבניו וחכמיו יהיו כולם משועבדים להסתכלות כזו ברמה של ילד בן 3 ועפ"י זה יהיו כל ההכרעות?!

ומתוך כך כמובן חייבים להסביר במאמרי המערכת שכל מי שעובד הוא "שפוף ובוכה". במקום לומר את האמת לפאר ולרום את הבן תורה. ולהעמיד את הבע"ב במקומו של מי שאינו משבט לוי אלא יהודי כשר. ולא דווקא לגדפו ולחרפו.

ומעולם לא היה בציבור גישה שכזו. ולמשל, כשהח"ח כתב ספר "מחנה ישראל" לחיילים בצבא הרוסי, אף אחד לא חשב שיש כאן "לגיטימציה" להתגייס. או שהח"ח דוגל בזה. וודאי מעודד להשתמט כפי שעשו כל הבחורים הטובים. אלא ה' מספיק דעת להבין שרוצים לדאוג גם להם למינימום של אידישקייט במצבם. – ואילו כיום הביאו אותנו למצב שכל רוח הציבור בשחור לבן ילדתי. שכל מה שאינני משליך אבנים או "מוציא מכתב" הרי זה נתינת "לגיטימציה". ואין מבדילים את הדרגות המתבקשות, בין דבר שאני תומך בו, או נמנע מלהתערב, או לא מוחה בדיעבד, או שאני דואג לו במצבו, וכיו"ב.

וכן גם בענייני דעות, אינם מסוגלים להכיל דעות וויכוח בין גדולים, כפי שהיה מורגל ומקובל ומובן בכל הדורות. אלא בהכרח יש אמת צרופה אחת. ואם כעת הרבנים הולכים בשיטה שונה, הרי בוודאי זה עמלק ומפד"ל ורוחות זרות וכדומה. והכל עפ"י "מבחן הילד". שהשקפה תיבנה בהתאם להבנת ילד בן 3. – ומפליא לראות אנשים שיודעים לעיין בלימוד ולחקור בהבנת כל פרט. אולם ביסודות תפיסתם אינם שואלים את השאלות היסודיות והבסיסיות ביותר. מהו ההבדל בין הלכה- המלאה מחלוקות- לבין השקפה? מדוע לא תתכן מחלוקת בהשקפה? ומה הקריטריון להחשיב דעה כזוהי כזרה ופסולה. והאם יתכן משמעות כזו כאשר הויכוח הוא ב"דרכי פעולה" ולא במטרות? וכן כל השאלות הבסיסיות המתבקשות.

ערבוביא וניתוק מהמציאות – "מסורת הונגריה"

וכאשר "שיטת השמירה" היא בסיסמאות, לא זו בלבד שמתנתקים מכל מסורת גדולי הדורות ומחליטים בקלות ראש, אלא שגם מנותקים מהמציאות. ויוצרים ערבוביות מגוחכות של מושגים.

ולדוגמא, שיטת הונגריה, ושיטת ליטא:

הנה החינוך בהונגריה יועד מלכתחילה להכין את האנשים להיות כבע"ב טובים. וכבר בישיבות למדו באופן זה. וכל המבנה היה קהילתי, לתת לכל אחד לפי רמתו את המקום שלו בקהילה. ובהונגריה לא היה כלל מושג שלומדים כל היום כולו. (מלבד יחידים ממש). כולם למדו כמה שעות בבית מדרש, ויצאו. ובכך שמרו על כל הציבור, על ידי נתינת מקום בקהילה לכל אחד על פי רמתו.

ואילו בליטא החינוך הפוך בתכלית, שלא לאפשר לחלק מן הציבור להסתפק בלהיות בע"ב טוב, אלא לחנך את כולם לשאוף להיות ת"ח כדוגמת ה"וילנער גאון", אע"פ שבדאי לא כולם יגיעו לכך בפועל. וכמו שמספר הר' לורנץ:

שאלתי את החזו"א למה לא נפתח ישיבות גם בשיטה שהייתה מקובלת בהונגריה, שימת דגש על בקיאות והלכה שע"ז יצאו בעלי בתים חשובים שהשכימו ללמוד בשעה שלש לפנות בוקר לפני העבודה. והשיב: עלינו מוטל לדאוג שכל אחד יהיה גדול בתורה. ולא להנחות מלכתחילה את מי שאינו כשרוני להיות בע"ב טוב". וזה כדרך רבותינו שבליטא. (במחיצתם).

כלומר ישנם שני מהלכי חינוך האחד מן החוץ אל הפנים, כמו בהונגריה, היינו להעמיד מסגרת שבה יהיה מקום לכל יהודי כשר ועד הרב שהוא גם ראש הישיבה, והרבה, כל אחד משתבץ במקום שלו לתפארת אלוקים וישראל. והמהלך השני הוא מן הפנים אל החוץ, כלומר השקעת כל האנרגיה בהעלאת הילדים לרמת הת"ח, והאנרגיה הזו שופעת לצדדים עד העגלון הפשוט שבוכה שבנו יהיה ת"ח.

והנה בהונגריה חינוכו את הבע"ב הכשר. והתבדלו מהמהרסים לגמרי. ובליטא חינוכו להיות גדול על מנת שכולם יתחממו לאור זה. ועכשיו יצרו "שיטה" חדשה, שמחנכים בליטא שכל אחד יהיה גדול. אולם מי שלא מצליח, נזרק החוצה, וזה דבר שלא שמענו מעולם.

וזה פשוט שעטנו לא מוצלח של שתי השיטות: מחד להקים מסגרות נוקשות לציבור. ומאידך לחייב שבתוך המסגרת כולם יהיו "וילנער גאון" וילמדו כל היום. ומי שלא הוא מ"הניאולוגים"...

וזוהי בדיוק צורת ה"שיטה". שאין כל התמודדות עם המציאות. כי כעת עולם התורה בנוי על מצב שלא היה בעבר, שכל אחד לומד כל היום. וכל מי שאינו מצליח בזה, נזרק לגמרי מהחרדיות. מבלי כל קהילה וכל בסיס חרדי מינימאלי. וזה דבר שלא יתכן. וצריך לפתור אותו. בהקמת אלטרנטיבות וביחס נכון וכו'. אולם לא מודעים כלל לכל זאת אלא ממשיכים עם הסמאות הלאה והלאה. גזורו. גזורו. ושכך המסורת ומהונגריה. וכו' וכו'.¹

¹ עוד בעניין הונגריה וליטא. יש להוסיף, מלבד השעטנו הנ"ל, גם עצם הצגת הדברים הפושה במחוזותינו כביכול ליטא פשטה את הרגל, ושיטת הונגריה היא שהוכיחה את עצמה, היא טעות חמורה. הרי החסידים הרבה יותר דומים לסגנון ההונגרי. שמירה על ההווי הקהילתי המנהגי, שפת האידיש, סגנון הלבוש וכו'. ומ"מ הציבור הליטאי הוא שהמשיך ובנה את עולם התורה יצירת ארזי הלבנון שבליטא. ועניינו היה עוצמות של יצירה והתקדמות, למול הסגנון ההונגרי שעניינו הווי של שמרנות. ולכן הפתרון ההונגרי כלל לא יכול היה להצליח בליטא. כי ההווי מסוג זה היה מכבה את עוצמת היצירה וההתקדמות. וכן"ל שהחינוך היה שכל אחד יהיה וילנער גאון. – ולכן בליטא היו יותר מושפעים קצת מרוח העולם [וגם שיטת הלימוד של ניתוח והגדרה מקביל גם להתקדמות העולם לסגנון חשיבה זה. משא"כ בחכמי הונגריה]. ולא היה מועיל כלל להצלה בליטא, אם היו אומרים להם תלבשו בגד זה ותאכלו כרוב ממולא.

ואם נתבונן מה היתה ההצלה ליהדות ליטא? התשובה היא בית יעקב. שיסוד הקלקול היה בבנות ששלחו את הילדים לאוניברסיטה וכדו', כידוע. ומדרך הטבע נראה שאילו היו עושים זאת חמישים שנה קודם היה נמנע כל הקלקול הנורא והשואה שכתוצאה ממנו – והחכמה בזה הייתה להשתמש בכלים מודרניים. לנצל את רוח הנוער שנמשכו לתנועות נוער וכדו' ולנצל זאת לרוח התורה (ובתחילה נבנה כתנועת נוער כידוע). [והשראת בית יעקב באה מגרמניה, שכל המורים בתחילה היו מתלמידי רש"ר הירש, שהיה להם גישה לתוכן יהודי בהוי החיים. וכן היתה הרבה הצלה מהתארגנות האגודה שזה התארגנות בכלים מודרניים. וגם היא מגרמניה מיסודו של ר"י רוזנהיים]. א"כ ההצלה המתאימה לליטא אינה המתאימה להונגריה. אלא בית יעקב. א"כ אם נשאל מיהו המנהיג שיוכל להציל יהדות ליטא. התשובה מי שמסוגל להקים בית יעקב. דהיינו לשנות את דרכי הפעולה. ולהתאימם לפי המציאות.

וכידוע, שבישוב הישן -אנשי הונגריה -התנגדו לבית יעקב שלומדים אנגלית. וחרפו וגדפו את הרב צ'רנסקי שהקים הסמינר הראשון שלומדים אנגלית וכיו"ב. ובאמת הם לא היו נצרכים לזה באותה שעה. שהיה להם את ההווי שלהם. אבל לנו היה כאוויר לנשימה. וגם בזמננו אין לדמות כלל מהמצב שלהם כי זוהי צורת חיים הרבה יותר סגורה בהווי מסויים. ואצלנו חיים בפועל

ושיטת ה"גזור" מגיעה לשיאים שלא ייאמנו, כמו בעיר דרומית מסוימת אשר עשו "הפרדת קהילות" מלאה בבתי כנסת ומוסדות וכו', רק בגלל שלפני עשרות שנים היה איזה ויכוח ב"השקפה" על ראש העיר או תקציבים וכדו', ועד היום גרים זה מול זה שני משפחות אברכים ירא"ש וכל אחד מסתובב ומפנה גבו זה לזה מפני השקפת ה"הפרדה" המסורה. ושיטה זו רוצים להנחיל לכלל הציבור ע"מ "לעזור" ו"לשמור" עליו.

ההתבוננות במצב

והנה יסוד הבעיה שיש בציבור התדרדרות בכל מיני תחומים. ושיש בעלי בתים שיוצאים וכו'. ואילו לא היו שקועים בשיטת הסיסמאות, אלא עפ"י דרך גדולי הדורות ובהתבוננות במציאות היו מגיעים להבחנה הברורה המתבקשת כאן. בין המסגרות הפרטיות להגדרה הציבורית.

כלומר, יש את המסגרת הציבורית הרחבה שכוללת את ההגדרה "חרדי" לעומת זאת יש את החינוך שאנו מנחילים לילדינו. כאשר ישנם אנשים שמעוניינים להיות חרדים שומרי תורה ומצוות, א"א לשלול מהם את הזהות "חרדי" [כשאין להם אפשרות לזהות יהודית אחרת מלבד מזרחי]. גם באופן שאנחנו מפחדים שילדינו יהיו כמותם. לכן יש להפריד בין ההגדרה הכללית. לחינוך הפרטי. בהגדרת החרדי יש להניח מקום גם לרחוקים. ובחינוך הפרטי להגדיר את הרף הגבוה. אין מציאות שאדם יניח את ה"גדר" ליד הבית שלו. ויזרוק לשחת ושאל כל מי שמעבר לכך. וכנ"ל בדברי ר' אלחנן על "החמורה שבחמורות".

ובאמת ודאי שיש מקום להבדלה ציבורית. כלומר ליצירה של ציבור נפרד שנעלה מעל הסטנדרט, ואצלו אלו המושגים הבסיסיים. אבל בשתי תנאים: א. שלא יגדיר שזהו החרדיות עצמה, ומעבר לזה איננו חרדי. אלא יגדיר את עצמו. ב. ההכרח הבסיסי שיהיה דבר אמיתי. שיחיה באורח חיים אחר. ולא מפלגה או קבוצת אוהדים בלי שום קשר. שאם כן זו חתיכת שקר וריקבון.

והמצב בדורנו מכריח זאת לכל מתבונן. שהרי יש רמות שונות ורחוקות מאד זמ"ז. ולמשל, בעניין האינטרנט. הנה בנאום בחוג בית הכנים ברשימת החירופים וההשמצות, שהיו כאלו שרצו לצאת באיסור גורף גם על אינטרנט חסום. והגראי"ל חלק. – כלומר על פי "שיטה" זו הדרך היא לגשת לכל הציבור בצורה כזו שמי שיש לו חסום איננו חרדי כשר שנשמע לרבנים. וכמובן שא"צ להסביר עד כמה זה חמור ומטופש. (ובפועל זה כמובן יעשה צחוק מהפסק הרבני. אולם אם חושבים שזה יתקבל, וכך צריך להתקבל לזרוק בעלי אינטרנט חסום, א"כ זה חמור הרבה יותר).

לעומת זאת הרי יש נקודה נכונה. הא ודאי ישנם רבים שרוצים שהמושג של אינטרנט לא יהיה מוכר ונשמע בכלל באזני ילדיהם. ואזי לנו אם לא יהיו כאלה אנשים. אם כן צו השעה הוא להתאגד במסגרות פנימיות, בצורה כזו ש"אצלנו" זה לא קיים. אבל לא בייצוג החרדי הבסיסי. שלהניח גם לבעלי החסום להיות חרדיים. אמנם כמובן שיהיה אמיתי. שיהיה ע"י ר' דן סגל וכיו"ב. וע"י אנשים שחיים כך, ולא עפ"י קבוצות כאוהדי כדורגל. שאימצו שיטה מסוימת לצורך העניין. וכן בשאר התחומים העומדים לפתחנו.

ובאופן כללי בשיטה זו כל התפיסה שרואים את כל העולם "בחדא מחתא". ולמשל, כל השנים כל האברכים בחיפה היו שולחים ילדיהם לת"ת. שישם למדו אנגלית וגיאוגרפיה וכו'. ואף אחד לא בא בטענות. לא הרב שך ולא אף אחד. ולעומת זאת, כל אחד מבין שאם ילמדו אנגלית בחיידר "תשב"ר" זה חורבן הציבור החרדי. וגם בחינוך העצמאי יש המון רמות בין העם שבשדות לאחרים. – וודאי חובת השעה, כיון שיש הרבה רמות בציבור יש להתאגד בצורה פנימית לרמה גבוהה יותר. ובצורה אמיתית כנ"ל.

בפתיחות הרבה יותר גדולה לחיים. ואנשים שמתקשים ללמוד רוצים מקצועות מפותחים ולא למכור ספרים או לאסוף כסף וכל המציאות היא אחרת. וממילא שיטת הצעקות שהם משתמשים בה אצלנו לא מועילה כלל. – וזה מאפיין חלק מה"שיטה" שמתעלמים לגמרי מהמציאות אצלנו שמורכבת הרבה יותר. ורוצים לפתור בצורת "העתק הדבק".

וכמו"כ בעניין קבלת תלמידים במוסדות ציבוריים. שבמוסדות הציבוריים השייכים ומיועדים לכלל הציבור, א"א להתמקד רק לרמה הגבוהה ביותר. ולהשאיר כל השאר בחוץ. אמנם ודאי ראוי שמי שרוצה רמה יותר גבוהה מכלל הציבור יפתח בנפרד וישלם מכספו. אולם אנשים אינם מבינים זאת כיון שמערבבים הכל. ואם יש רמה גבוהה זה חייב להיות גם רף הקבלה [וגם הגר"ש אמר כעין זה. אמנם מהצד הממוני של זכויות הציבור. והגרא"ל סובר כן מהצד של מבנה הציבור הנכון].

ניתוק מאורח החיים

והחורבן הגדול הנוסף שב"שיטה" הזו. שדרך השמירה של גדולי הדורות הייתה תמיד תולדה של אורח חיים. שעיקר הכיוון והמטרה היה ליצור אורח חיים מרומם, ומתוך כך כל מאבק היה עמדה פועל יוצא מרמת החיים. ולמשל, אלו שדגלו בקנאות היו יותר בדלנים באורח החיים כמו הירושליימערס'. או מאבקי הבני תורה, מתוך שהרב שך חנך ובנה רמת חיים של בני תורה, התייחסו לבע"ב בהתאם. אולם בשיטת השמירה הזו הכל ע"י אמירת ססמאות וע"י צעקות. ואם צריך רמה גבוהה, כותבים ע"ז בעיתון. אע"פ שגם חלק גדול מהקוראים לא ברמה זו (למשל נגד תארים ואינטרנט חסום וכדו'). וגם אם הכותב עצמו חי ברמת חיים חומרנית גבוהה, מדבר על הסתפקות במועט וכו', וכך נוצר מצב מגוחך להחריד, שאנשים מתחנכים "להאבק" על דבר שהם עצמם אינם חיים כך. וזה כמוהו משבש את כל מהות החינוך.

- הגה המתבונן בשתי הגישות ימצא לכאורה "עולם הפוך" [ואין הכוונה לצדדים הלוחמים המהוללים על גבעת הישיבה במלחמת הקודש... אלא לחינוך קהילתי הגרא"ל מול חינוך "שיטת השומרים"]. שהנה החינוך של הגרא"ל בציבור הפנימי האישי שלו הוא ברמת דרישות מחמירה מאד בכל השטחים, בשיא הבדלנות והשמרנות. למשל, בבתי מדרשות על פיו אסרו להכניס מחשבים כלל (כגון צעירים ואוהל תמר, וכדו' עכ"פ עד לפני כמה שנים). כידוע, לאברכים מכולל פוניבז' ששואלים גם במצב חומרי לא קל, אם לעבור אפילו למסגרות כוללים שמשתכרים יותר, אומר במקרים רבים להידחק עד הסוף להישאר במקום המרומם יותר. כידוע מכתבו על ה'מאדע' שמי שמדקדק בעניין זה א"א שהתורה תמלא כל יישותו. לדוגמא מדבריו למלמדים: "טוילים זה לא דרך התורה... ואם הילד למד טוב משלמים לו בחזיר? בדורות קודמים לא היו כאלו דברים. הדור שלנו קצת שונה אפשר לעשות קצת אחרת... אפשר אולי פעם ביובל..א"א לעשות אחרת ממה שהתורה תובעת" (מוסף יתד אייר תשס"ג). ומכתב לתלמידים שלא לקחת כלל פרסי כסף על תורה "...הרי צריך קצת להתרומם.... (מאחורי הפרגוד). וכן בישיבה מסוימת העיר בפומבי על ריבוי עוה"ז. כידוע. וכן ע"ז הדרך. וכפי שניכר ברוח הציבור שלו לכל מכיר ויודע.

לעומת זאת אצל בעלי ה"שיטה", בחייהם בפועל הפתיחות הרבה יותר לעולם המודרני. בין מבחינת אחוז התארים לנשים. בין מבחינת עבודה במקומות חיצוניים. הגישה לאימייל ואינטרנט [כמובן חסום]. רוח העוה"ז והמודרנה בחיים ובלבוש. וכן ע"ז הדרך.

ומ"מ השיטה הציבורית מקובלת כהפוכה. מהו פשר העניין?

התשובה היא: אין כאן "עולם הפוך" האישי והציבורי. אלא "היא הנותנת". כאשר מבחינים בין הציבורי לאישי, ממילא בציבור האישי מחנכים עד הסוף. באופן אמיתי של בדלנות כוללת באורח החיים. אבל במסגרת הכללית שומרים על המושג "חרדי" כפי המסורת. והמגמה היא שמתוך הציבור הפנימי והאמיתי מתפתח ומתרחב המעגל עוד ועוד. לעומת זאת ב"שיטה החדשה" המאבק הוא בכתבות, ולא באורח החיים. ממילא ודאי שאין את ההבחנה הנזכרת. והדברים פשוטים. אם יש אדם שאשתו ד"ר והוא נלחם על תארים, ולא מבחין בזיוף ובריקנות שבדבר. הרי זה אומר שצורת חייו בנויה על ססמאות ולא על חיים. ואם כן ודאי שלא יוכל להכיל איזושהי מורכבות. כי בססמאות אין מורכבות. וא"כ הוא ידגול רק בדבר אחד: גזורו. גזורו. ואת כל הדור ינהל עפ"י שיטת "מסורת" של "העתק הדבק" ובשיטת "גזורו". העתק הדבק וגזור. בשלשת האופציות במחשב ישמור וינהל את כל הדור. וכמובן "הקש ססמא" "בלי פשרות.. וגו'.

וכמובן שזה לא רק צורת המאבק, אלא כל צורת החיים של סיסמאות בלי קשר למציאות. ולמשל, עומד אדם בחוג בית ומסביר את המערכה "שודאי לכלל הציבור מדברים על אינטרנט חסום. אבל אנחנו. אנחנו אפילו

חסום לא רוצים. נכון עוד דור אחד זה יגיע, אל אנחנו רוצים להיות "קיצוניים" .. לחכות עוד קצת" - והנה האומר וכל הנוכחים וכל השומעים אח"כ, כולם יודעים ומכירים שחלק גדול מהאנשים האלה חבריו של הנואם וכל קבוצת האוהדים הזועקים שמסביב, יש להם גישה לאינטרנט אימייל וכדומה, הרבה יותר מהציבור שגלחמים בו. ולא מפריע לאף אחד. וכן כתבו בעיתון ש"צריך לזכור שבני תורה אפילו לא חסום" כלומר "בניגוד לכלל הציבור שדברו על חסימה אנחנו.." ואין איש מרגיש בריקבון. משום שהפירוש "אנחנו אומרים שאפילו לא חסום" אנחנו כותבים מכתב שאפילו לא חסום. ומה הקשר לחיים!?

כל תוכן הנאום הנ"ל היה שכביכול מסכימים שיש הציבור הכללי, אולם רוצים להיות יותר "בני תורה". והרי אם באמת רוצים ליצור מסגרת מובדלת, הרי הגרמי"ל הוא הראשון שירוצן לחזק את זה. כשם שרץ לחזק כל דבר שבקדושה. ולא דווקא עיתון או מפלגה. הרי זה מה שהוא מחנך וזה מה שהוא דוגל. ופוק חזי. [ומי שאינו יודע נזכיר למשל, שממליץ בב"ב על סמינר באר מרים]. אולם שומר על המושג "חרדי" מפני היחס הפזיז קל הדעת וחסר האחריות של "שיטה" זו. אולם זוהי בדיוק הבעיה שהם אינם מייצגים איזשהו נבדלות או קנאות במישור הפרטי. וממילא גם מטרתם אינה להיות מובדלים לעצמם בצורה אמיתית. אלא להשליט בציבור את ה"שיטה" כפי שעשו וכפי שמתכננים לעשות.

אין צורך בכל ההסברים. מספיק רק לראות נאום זה על מנת להיווכח בבעיה בכל עוצמתה. ולא מדובר על איזה שקר מקרי אלא על מהות, בחי' ספירת "שקר בשקר". אלא ש"הזורעים בדמעה ברינה יקצורו". הציבור השומע והמשתכנע ניזון במערכת מושגיו מתוך "מאמרי המערכת" עצמם, שקרא בשקיקה עד היום. והמעגל סגור.

וכעת בגודל תבונתם באים ופותחים "מפלגת קנאות". ואוספים אוהדים ע"י סיפורי לכלוך והשמצה. ועוד מעט נראה אותם בפרסומות "חפשו אותנו. קנאות נקודה נט".

פרק ג'

ההשפעה על כל סגנון החיים והחינוך

הרוח של "שיטה" זו אינה רק בעניין המאבקים, אלא משפיע בכל סגנון החיים, שנכנסים למהלך כזה מבלי כל גישה למציאות, וחיים בתוך "בועה" של דיבורים וסיסמאות.

ולדוגמא, הנה ידוע שהשאהידים דגן מחפשים תוספת זכויות ב"מסירות נפש" כמה שיותר, על כן מוציאים מידי פעם דפי פלסטר עמוסי שקרים וגידופים ומשלחים אותם לרבני קהילות ראשי ישיבות וכו' וכו' ולכל מי שאפשר. וכמובן למטה מן הכבוד להביא ולצטט מאותם מטלניות. מ"מ לתועלת ההסבר נביא איזה עניין המאפיין היטב את השיטה ותוצאותיה

"כשבא ראש כולל ל'אותו גדול' שצריך לסגור הכולל. אמר לו "איזה שטעלע יהיה לך?" כך מדבר נציג של היהדות ושל הקב"ה?....

כמובן ברור לכל, שלא מדובר באברכים בדימונה וכדו' אלא פשוט יילכו לכולל אחר. והמשמעות היא השטעלע. בשביל זה הוא פתח את הכולל וזה הנושא, כמובן. ומ"מ חייבים להגיד שזה ממש "הצלת עולם התורה" ו"מיירדיק" וכו'. ומי שאומר את האמת לא יכול להיות נציג של הקב"ה! עד כדי כך! הוא צריך להתפטר מיידית! - זה שמשקרים זה טבעי, אבל שאנשים מתחנכים שהקב"ה חותמו שקר (רח"ל). מגין זה בא? הרי ניכר כאן החרדה הקיומית בתת ההכרה שאם מיישהו יגיד את האמת הפשוטה, זה ינפץ את כל הבועה. ואם לא נגיד "תירה תירה" מה יישאר לנו. וכך בנויים כל החיים וה"קנאות" והכל.

אמרו לחזו"א: משפחה זו יש לה אהבת תורה. ואמר: אהבת המשרה של ראש ישיבה אינה בהכרח אהבת

תורה.. (מעשה איש)

(ואגב נזכיר בעניין כל אלו המטלניות ודומיהם, בכתב ובע"פ, לחפץ להכיר מידתם, באותו מנשר שנשלח לרבני קהילות נזכר לאחר מכן כעובדה ידועה שהגראי"ל "לא דיבר מעולם בכנס צניעות מילה אחת". והנה רק מהשנים האחרונות זכור שדיבר בשני כנסים, בווגשל יחד עם הגרנ"ק וגרמ"ש קליין ור' אריה דביר. ובכנס אחר בשיחה לפני ר"ה שהוקרנה בלדרמן. ואם כך מאפשרים לעצמם במלתא דעבידי לגלוי ומפורסמים וידועים, בדברים שאינם גלויים על אחת כמה וכמה מידת אמיתתם. וכאשר כל הגישה היא מספירת שקר שבשקר, מה יש לצפות מפרטים וסיפורים).

וכבר עורר יפה על עניין זה בספר "בעצתך תנחני": "ישנה גישה הגורסת כי תופעה זו – שישנו נתק בין הדיבורים הגבוהים למעשים הנמוכים – אינה מהוה בעיה. אדרבה, לכל הפחות נדבר על דרגות אלו.... התוצאה היא: מתרגלים להסתפק בחיצוניות. אם אפשר לדבר על כך שצריך להתנהג כך וכך, ובפועל מתנהגים באופן שונה נוצרת תחושה שיש ערך לדיבורים בלתי מחייבים, מן השפה ולחוץ. כך ניתן לפגוש אנשים שכמעט אינם פותחים ספר, אך מדברים על כך שהתורה היא עצם החיים. ניתן לשמוע אנשים משוחחים על הזכות והאשר להיות עבדי ה' בה בשעה שהם מתהלכים אכולי תסכול ומרירות. והאשר מהם והלאה. אנשים המחפשים בכל תחום את תועלתם האישית ומדברים גבוהה על הצורך להיזהר מ"נגיעות" דקות.

נכחתי פעם בשמחת ברית מילה, בה השתתף ידיד רחוק של בעל השמחה, שנוכחותו היתה די מיותרת, ודיבר על כך שזוהי תופעה לא ראויה שאברכים משתתפים בשמחת הברית של בני משפחתם הקרובה... תפקיד האדם הוא להכיר את עצמו ולסלול את דרכו האישית בעבודת ה' כפי מה שמותאם לו..."

ותא חזי במערכה זו שאומרים ומכריזים שזה מחנך הילדים לחיזוק הדת. כאשר הכל רואים רוח העזות מצח וחוצפה של צעירים נגד הזקנים נגד הרבנים. ועוד מביאים מהרב שך. שיסוד חינוכו היה שנשמעים למבוגרים לזקנים ולגדולים, וזה הדבר החינוכי. - אין שמץ של קשר בין הדיבורים למציאות.

צא וראה שהלבלרים בעלי ה"שיטה" מתעבים את הבין אדם לחברו. ואעפ"י שאף אחד לא מכחיש שזה יסודות ועיקרי התורה מה ה' אלוך שואל מעמך כי אם ליראה ולאהבה וללכת בדרכיו דהיינו מידות. - משום שכשאין איזה מערכה ועקבות חיצוניות וכדו' לא מרגיש בזה יידישקייט. וגם שאין איזה בגד שאפשר ללבוש עם כפתורים ונהיה ב"א לחבירו. רק דבר פנימי ואמיתי. **דוגמא מאפיינת: "בלוויית הגר"א גניחובסקי אמר הגראי"ל שזה מושלם בב"א למקום וב"א לחבירו וזה הדרך ילכו בה" ויאמר א' מן הלוחמים: הוא אשר דיברנו. נגד המסורת. וכי יש מסורת להזכיר ב"א לחבירו!?"**

ממכתב הגראי"ל "הנה לא רבים מבקשים הדרך הנכון ילכו בה. והגם שכולם אומרים כן (- כלומר אומרים שהם מבקשים) מ"מ הם מרמים עצמם. ובשטחיות אפשר לרמות עצמו... (נדפס בספר תפארת בחורים).

וברוח זו של ססמאות נבובות ומבלי התבוננות עצמית במציאות, הרי אחד הדברים הקובעים ביותר הוא ה"מה יאמרו" שזה סמל העדר.

נשאל הגראי"ל מה אין להתחשב בשידוך - "מה יאמרו הבריות..." וע"ע מאחורי הפרגוד אריכות בזה.

וכל דרכו של הגראי"ל בסלידה מרוח זו של "בועת הססמאות". ובאופן כללי נמנע מלהשתמש בדברים שהפכו לקלישאות נבובות. לדוגמא:

הספיד את הגרי"ש בקרב קבוצה מצומצמת. כששאלוהו למה נמנע מלדבר ברוב עם אמר: לפי הסגנון המקובל אם אומר על הגרי"ש שהיה 'גאון אדיר שייף עייל ושייף נפיק' יאמרו שהעלבתי אותו".

ולדוגמא ממשאותיו באמריקה (אייר תשס"ג): "התורה חייבת להישמר ולהישאר בטהרתה... שימרו על התורה בטהרתה לבל תיגע בה יד זרה. אל תערבו בה לימודים אחרים. אל תיתנו שתגיע בו יד זר..." במקום אחר: "במשך כל הדורות ניסה עשיו להכחיד את יעקב. בשואה נכחד החלק הארי של כלל ישראל. ההשכלה עשתה שמות בכרם בית ישראל. ההתבוללות והחיים המודרניים גזרו חלקים שלמים מעם ישראל. רק מחנה קטן נשאר לפליטה. מחנה בני התורה. והמחנה הזה, אחוז קטן ביותר מכלל ישראל, טעון שמירה מעולה... בכס תלוי עתידו של כלל ישראל. אתם המחנה הנשאר לפליטה. אנחנו חייבים להגדיל את המחנה הזה. לשומרו בטהרתו"

במקום אחר: "אנחנו עושים רק כמו רצון ד' ומחנכים לתורה בטהרה בלבד, ומי שייצא ייצא. אנחנו עושים רק את המוטל עלינו. התורה ניתנה בסיני, בטהרה, וכך עלינו למסרה לדורות הבאים".

וכפה"נ כאן אינו מדבר בציבור בסגנון זה אחר ש"בני תורה" זה שם של מפלגה. ו"טהרה" ההשקפה זה מותג בריונות. וכל דבר הפכוהו לסיסמאות ריקות, לצורך מערכות פוליטיות או סתם כדי לחזור ולחזור על אותם מילים, ולא להתבונן במציאות ובמצבנו.

ואמנם לפי הצורך כתב על החינוך ולדוגמא, מכתב מקיץ תשע"ג. נכתב למחנכים:

"הנה ענין החינוך של ילדי ישראל נמסר לנו מדורי דורות מאברהם אבינו עד היום הזה. והוא לשמור דרך ד' לעשות צדקה ומשפט. ומה שבאים כיום להתערב ולדרוש מאיתנו לשנות את סדרי הלימוד ע"י הוספת עוד שעות לימוד של לימודי חול, ומאיימים בשינוי תקציבים, הלא שיתבוננו הם בעצמם לאיזה הצלחות בחינוך הם הגיעו, רח"ל. ע"כ על מנהלי התני"ם לעמוד ע"ז כחומה בצורה ולא לשנות אפילו כחוט השערה מדרך הלימוד שקיבלנו וחינכנו עד היום".

וכן דרכו לחנך האנשים שלא לרמות עצמם בדבורים נבובים:

באחד ממוסעותיו נזקק למלווה. שניים בקשו לנסוע הוא שאל אחד מהם למה הוא מעוניין. "מרגש לראות" אמר בדחילו "את כמיהת ההמון לדא"ח של הראש ישיבה". "אם בכמיהה חפצת – שאל הרב – למה לא הגעת לראות את כמיהת ההמון ברמת השרון?".

המצב:

בכנס פנימי ב'לב שומע' אמר אחד מגאוני הדור המובהקים **"באנו לכאן כדי לבנות. כשרואים את המצב הפנימי בישיבות זה דבר שאין בו חיות.. אין את ההרגשה של להיות חלק מהדבר המופלא של ישראל מקדשי שמך"** ומאריך שם בחומרת המצב. ודברים אלו היו לעיני הגראי"ל כפה"נ. וודאי אין צריך להם. שרואה בעצמו המצב הפנימי. ומוגיע למסקנה שמכוונים לכיוון לא נכון. שגורם ל"בועה" ולריק פנימי. אבל הבחורים הם יודעים ומבינים הכל וכעת יוצאים לג'האד להוסיף עוד מערכות קדושות וחינוכיות.

והכל מכוח כוחו של הלב לר"ה "עומד בפרץ" שומר הדור המעורר ומחזק את העניין (הפס"ט חשוון תשע"ג):

"זה מה שמוטל עלינו, להמשיך בנתיב הבטוח והסלול בו נוסעת **"העגלה המלאה" שלנו** שרבינו עיצב בעבורנו ברוב עמל. **איננו צריכים לתקן.** רבינו הניח לנו דבר מתוקן. וכל תפקידנו רק למנוע פגיעה מבחוץ ... כל מילה נוספת מיותרת.

וא"צ להסביר עד כמה הזוי הדבר, שהרי אין חולק בעובדה שמאז הרב שך אין אדם שמודע למצב החינוכי הפנימי ולכל הבעיות בכל מקום, מלבד הגראי"ל. ועפ"י זה הוא מכוון דרכו. ואין גם אדם עמנו שסמכו עליו גדולי ישראל בהנהגה ציבורית ושלחו אליו. וזה ודאי שאם היה "גדול טוב". כלומר שכל מה שהעסקנים והעיתון מביאים לו אומר 'ודאי ודאי' וחותרם, ודאי לא היה שיין להגיד מילה נגדו. אבל בגלל שהוא העז לחשוב לפי מה שהוא ראה ולפי השיקולים הענייניים, ממילא כל הילדים צריכים לצאת לג'האד. וא"כ נשאלת השאלה, בשביל מה צריך את הגדול? אם אנחנו כבר יודעים את כל הסיסמאות. הרי מתברר כרגע שאם רק הגדול מעיז לתפקד הוא צריך להימחק, א"כ למה זה אנוכי? לקישוט בשביל העיתון?

סיפר הרב יחיאל יעקובסון: **אברך שהיו בביתו בעיות רבות בחינוך. התברר שנובע מכך שאשתו לא מחזיקה מעמד בהשכבת הילדים. ומכאן צעקות ופראות וכו'.** וכשאמר הרב יעקובסון להאברך, אמר: "הרי אני חייב ללמוד וא"א לבזבז הזמן". הלכו שניהם להגראי"ל אמר לו הגראי"ל: "אין לך זמן אל תתפלל שחרית". אמר לו "רה"י צוחק?". א"ל: **אני לא צוחק אני בוכה למה לא מבינים לבד דברים כאלה.** כשיצא אמר הגראי"ל שוב להרב יעקובסון **אני בוכה על כך שבדור הזה ליהודי כזה חשוב צריך להסביר דבר כזה.**

וכדרכו כפה"נ לא רק בוכה, אלא משער ממה נובע. והיינו שגם התורה נתפס כאיזה סלוגן "תורה" ולא בתפיסה מציאותית בריאה ואינו יכול להכיל בו מורכבות. שישנם עוד דברים. שלא הביא ילדים לעולם כדי לזרוק אותם לתהום. וכן בכל ההנהגה הציבורית אין מכילים מורכבות. לפי שהכל נתפס ב"סלוגן" בלבד.

אחד מנביאי הזעם של ההשקפה הטהורה לפני כחמש שנים "בזמן האחרון יוצא היתד במסע להשפלת התורה ע"י העלאת ערכים של חסד וקרוב רחוקים" - כיון שהכל בצורת 'סלוגן' א"א להכיל מורכבות שיש עוד דברים. וזה רק "מסע השפלה".

היחס לאידישקייט ועניין חזוק הדת

והנה שיטה זו מלאה אבסורדים בלתי נתפסים בכל הנוגע לעניין חזוק הדת. שמצד אחד "נאר תורה" וכל איזה עניין של כבוד שמים הוא "עסקנות" נמבזה ונמס. אבל כל "מערכה" קודש קודשים. אם ישתלטו רפורמים על עיר שלמה לא יניד עפעף. לעומת זאת אם ישתלטו על ביכ"נ מי שלא מ"השקפה טהורה", יהפוך את העולם. ואם באמצע הלימוד יפתח החלון שיהיה אוויר ללומדים יסווג מייד כ"עסקן". אבל אם יסגור את הגמרא לחודש ויעשה מלחמת עולם בשביל לקבל שטח לביכ"נ יותר מרווח שיהיה יותר אויר – קדוש יאמר לו. ויוצא למלחמת עולם השלישית במשך שנה שלמה, על שיש בחורים מתחזקים שיוזק להם ההתייבבות, אולם אם יגידו לו בבין הזמנים להשקיע יומיים לחזק בחורים מתקרבים, יוציא שלושה עיתונים קדושים נגד הפרצה החמורה והשפלת ערך התורה ו"כבוד התורה".

ואין אף אדם מתבונן בתוכן הענינים. רק ממשיך לצעוק את כל הסמאות. וכבר שכח מה זה תורה ומה זה יידישקייט ומה זה הקב"ה. ואין לו בעולמו אלא דבר אחד מפלגות ועיתונים וזכויות קיום.

וכנגד זה צריך לחזק את התוכן ולהבדיל בין עיקר לטפל. ובין הקליפה לפרי.

מדברי הגרא"ל ביישיבה בפתיחת החורף תשע"ד: "כולם מדברים בחירות בחירות בחירות. צריך לדעת העיקר זה תורה! ומי שלא מפריע ללמוד אולי יכול לעזור".

"נצחיות המאבקים"

וע"ז הדרך ב"שיטה" זו כל "מאבק" נהפך ל"מסורת" נצחית. עד שאנשים שוכחים בכלל את התוכן. וזה גורם גדול להיצמדות לסיסמאות וסמלים חיצוניים מבלי גישה לתוכן ולמציאות. ולמשל, בעת אשר כזו ישנם עדיין שבטוחים שעד היום האויב הגדול שלנו הוא אך ורק "הרב אב"ד דב"ב"ב... וכמובן, מה אפשר לצפות מאדם שחי בצורה כזו, שתהיה לו איזה גישה של התבוננות עצמית בתוכן חייו. והגרא"ל פעל במכוון בדברים כאלו, לצאת מבועת ה"שיטה" הזו. על מנת לחנך את הציבור לבחון את הענייניות והתוכן של הדבר. ולא להיצמד לסיסמא ולנצחיות המאבק.

ניתוק טוטאלי מהמציאות

שיטת 'היישוב הישן' - ושיטת 'בני ברק'

ב"שיטה" זו באופן כללי אין כל גישה למציאות בכל תחום. עוסקים בסיסמאות ערטילאיות מבלי כל גישה למציאות בשטח. שהנה יש "שיטת היישוב הישן" ו"שיטת החזו"א" ובעקבותיו כל גדולי ב"ב. ביישוב הישן עיקר השמירה היא בריחוק מכל רוח המודרנה השפה העברית. וק"ו האנגלית. הנשים צריכות להיות בבית. וכיו"ב. ולעומת זאת, לא מדברים שכולם חייבים ללמוד. אלא כל אחד אחראי לפרנס ביתו. רק שעובד בתוך הקהילה בצורה שמורה, ולא ברוח אקדמיה. - לעומת זאת ברוח החזו"א עיקר השמירה היא "תורה". שזה עיקר השמירה לכל הבית ולכל הציבור שהאברך שקוע בתורה. ובשביל זה עדיף גם שהאשה תעבוד ותלמד אנגלית וכו'. - והנה מהלך הגרי"ש נראה כהיישוב הישן שהפריע לו בעיקר רוח חיצונית של אקדמיה וכיו"ב, ולעומת זאת מעולם לא דיבר שאסור לעבוד. ולעומת זאת הגרא"ל ברוח חכמי ב"ב שנשמט אפו הוא עמלי תורה וכוללים וע"ז מדבר ועוסק כל הזמן. שח"ו לא יגרום לאנשים לצאת. ובשביל זה צריך לדאוג לעבודה לנשים שאל"כ יגרום שהאברך ייצא. - ובאו שיטת ה"יתד" מקדמת דנא ושידכו שניהם. שמי שמפרנס

מחרפים אותו, ומי שרוצה שתהיה עבודה לנשים מגדפים ושוחטים אותו. ואין פלא שהיחידים שמקבלים שיטה זו הם הבחורים שאין להם ילדים...

והרי בכל כגון דא השיקולים משתנים משעה לשעה. ולמשל, לגבי קלינאות תקשורת וכיו"ב כל העבודות עם ילדים, שצריך תואר. עד היום הסיבה שלא עשו בגרות משום שעי"ז אפשר למצוא עבודה בקלות. וכעת יש שני שיקולים חשובים א. שחץ מהוראה הולכות הנשים למחשבים. וזה כולל סיכונים במקומות העבודה, לעומת כל העבודות עם ילדים שמקום העבודה למהדרין. ב. שהרבה נשים הולכות בלא"ה ללמוד במכללות שהחברה גרועה בהרבה מקרים. וזה צריך לשקול בכל שעה. כמה הולכות למכללות. ומהם הסיכונים שבמחשבים וכו'. אמנם הכל פותרים בסמאות של "אקדמיזציה בציבור החרדי" ודברים משכנעים כגון דא, מבלי שאף אחד חושב ושוקל מהו הצד השני. – אפשר לצעוק מרה על אישה שעובדת במקום שיש אינטרנט. אולם יתכן שאם לא היא, בעלה יישב עם האינטרנט שאולי זה הרבה יותר חמור. אולם בשיטה זו אין כל מודעות למבט המציאותי ותוצאותיו. וכך מכריעים דברים כאלה עפ"י "מסורת" וכדו' וזה מיסודי ה"שיטה" הזו.

ולא רק השיקולים משתנים. אלא אפילו האומר בעצמו, תלוי באיזה מצב נמצא. ולדוגמא:

מעיד הגר"מ קסלר: בחיי הגרי"ש היה נוהג הגרא"ל לפעמים לדון ולהציג צד שני ושיקולים בכל מיני נושאים של לימודים ומקצועות ומסיים "אובר הרב אלישיב אוסר. ברוך שמסר עולמו לשומרים". ומאז פטירת הגרי"ש 'חותך' מייד. [שמחוייב בעצמו לצד השמירה]. ומעשה שרצו לפתוח מוסד המיועד לבנות חו"ל שכבר קיים מסוגו בא"י. והופתעו שסרב הגרא"ל. שכבר יש מוסד אחד ושלא יוצר סחף. וכשניסו להתווכח הרים קולו עד שברחו מהחדר (זכרון להגרי"ש).

זעקת החינוך

זעקת הגרא"ל (בכנס חינוך בהר נוף):

"כל מה שאנשים חושבים הכל הפוך ה-כ-ל ה-פ-וך.

הוא חושב שאם יצעק וירביץ חזק זה יעזור. זה רק הפוך". וע"ש שהאריך שהדבר היחיד שיכול להשפיע זה רק כשיהיה אמיתי. ואז זה ישפיע הלאה והלאה.

וזה מגדיר בדיוק את זעקתו במישור הציבורי. לא מייצרים רוח ציבורית של מכות וצעקות. זה חיצוני. זה ריק. זה לא מועיל. ויוצר ריאקציה. צריך להפנות המבט פנימה. לבנות חיים אמיתיים. ומשם תבוא הישועה. אבל האנשים הולכים הפוך הפוך. ובונים עוד מנגנונים ועוד מערכות קדושות וכו' וכו' ומנסים בכח לשלוט ולהטריף את דעת הציבור.

והתבונן בעניין החינוך שאין אף אדם בדורנו שמחנך באותה צורה כמו לפני מאה שנה. וודאי מחנך לאותה מטרה בדיוק! אבל דרכי הפעולה שונות. בעבר היה די להעניש ולצעוק ותו לא. ובאמת זה היה מועיל. והילד היה מזדהה עם זה. ומכיר את מקומו. וכיום כל אחד יודע שצריך לגשת בצורה אחרת. שצריך להתבונן בגורמים. ולפעול בהתאם לכך. וכגון מה מושך את הנער החוצה. אם יש שם פיתויים והנאה, תן לו את ההנאה אצלנו. וכיו"ב ע"ז הדרך. ואם רק יצעק יגרום רק ההיפך.

וגם בין אנשי הצוות בישיבות ניתן לאפיין שתי הגישות. יש "עומדים על המשמר" דהיינו להעיף כל בחור שמפריע למסגרת הצלחת הישיבה (כלומר "הציבור"). וישנם שמגמתם בבחורים עצמם לגדל ולהצמיח אותם. ונותנים עיניהם בפן החינוכי, בגורמים וכו'. והישיבה היא לדידם כינוס של בחורים. ולא "מסגרת" "ציבור" שצריך "לשמור" עליו. ודוק ותשכח שאלו שהגרא"ל מקרבם, הם בעלי המבט החינוכי. דהיינו הפנימי והאישי, ולא רק סיסמאות ומסגרת הציבור. [ולא לאלו שמבחינה פוליטית אלא אלו שמתייחס בהערכה לדרכם. וא"צ להזכיר שמות].

ודרכו לעורר על עניינים אלו שלא להביט על ה"ציבור" אלא לאנשים " וכגון בכנס ראשי ישי"ק חורף תשע"ד "שמירת נשמות הבחורים זה "נטירותא דדהבא" .. אם זורק בחור מהישיבה צריך לחשוב אם גם את הילד שלו היה זורק במצב כזה"

והרבה עניינים שבהנהגה נובעים מאותם נקודות, כאשר מבינים שלפנינו אנשים וחינוך, ולא מפלגה ופרסומות. ועיקר התועלת ע"י דוגמא אישית, ולבדוק את התוצאות ולקחת אותם בחשבון, וכו' ואלו שאינם הולכים בדרך זו וחושבים שיש להם "מסורות", הם אלו הילדים הלא מחונכים של הדורות הקודמים, שלקחו את הקליפה, ומנסים להשכיח מאתנו את הפרי.

ולעומת זאת ב"שיטת השמירה" אחד המאפיינים הבולטים הוא הקו האנטי חינוכי המובהק. בלא כל מבט אל הפנימיות. אפילו בדברים הבולטים ביותר. כגון שיכול אדם לנאום באריכות על כוונות טהורות ולא לנצח וכו'. והגם שכוונתו טהורה, אינו מסוגל לפקוח את עיניו ולראות היאך הבחורים קולטים את העניין ולאן זה מוביל ומחנך אותם. שזהו כלל היסוד בחינוך ובכל תהלוכות בני אנוש, והדברים המשפיעים עליהם – אל תביט אל המילים אלא אל התוכן.

ולמשל, עומד אדם מבוגר ואומר לצעירים בחודש אלול "צריך לחזור בתשובה. והיינו להשיב את הממון הגזול. זוהי התשובה". וכוונתו ל"גזילת" מכונת הירייה מהלבלר המהולל. ותא חזי עד היכן הדברים מגיעים. שפעם אחת בשנה הייתה הזדמנות להביט מעט על עצמו, גם את זה ניצל 'לחנך' את הבחורים לחזור בתשובה בצורה זו. שכיון שלדעתו יש לו ביקורת על גדולי ישראל ממילא יתחנכו עי"ז להתחזק הלאה והלאה במערכות הקודש.

והרי כל ההשקפות נפלאות ונהדרות. וחסר רק דבר אחד קטן ושולי, להכיר מהו היצור ששמו אדם. מה משפיע עליו מה מגדל אותו ומה משחית אותו. – ודרך זו רוצים להכריח את כל הציבור לקבל בכה, כדי להגן עליו ו"לשמור". מכח ה"מסורת" וה"שימוש".

העדר שיקולים ותוכן ענייני

כשעלה נושא עיתון משפחה שאל הגראי"ל כמה מניינים לו. וכשאמרו המספר. אמר כמה מתוכם ישמעו ויבטלו. וכל השאר מספר גדול מאד ירגישו מחוץ לציבור. (וחתם באופן כללי לעורר נגד כל השבועונים. ולא בצורה מסוימת כזו).

וכמובן שזה 'נגד המסורת'. מי שואל נתונים כמה מספרים וכו'. "כותבים מכתב" וזהו. – וסיבת ה"מסורת" הזו, שכל היחס לבעלי בתים, להילחם ו'לחסל' שהם אינם קיימים. כי אם קיימים הרי "נותנים להם לגיטימציה". [וכפי שהוסבר שבמערכת הסמאות נתפסת עמדה שלילית רק בצורת "חיסול". וא"א להכיל הבחנות של קיום שלא ברמתנו]. ולמשל כשארגנו מעמד השמיטה בב"ב, לגיבורי כח עושי דברו, טענו אנשי ה"שיטה" שזה "לגיטימציה" לבעלי בתים. וכן מתמקדים בסמלים ופרטים טפלים, כפי שציטט בנאום בחוג בית: "אוי ואבוי שלא יהיו בעלי בתים רשומים בדירקטוריון של העיתון בית המקדש" וכדו'. – אמנם בעלי בתים זה דבר טבעי ותמיד יהיה, ובמסגרת הציבורית יש להם את מקומם. אמנם בחינוך הפנימי צריך לבנות את היחס הנכון, שיבוא מתוך חיי תורה אמיתיים. וכן בסגנון החינוך הציבורי שמעמידים במרכז "תורה תורה ותורה" וזה מרכז החיים. והכל מסביב לזה. כל אחד עד כמה שיכול. (ולא מדובר כאן על שיגעון גדלות של איזה לבלר שרוצה לנהל את כל הדור, אלא על התופעה הטבעית של בע"ב).

ואמנם יש מקום להסביר זאת. שכל זמן שאנשים שקועים בעולם המושגים שלהם, שכל מי שאני לא יורה בו זה "לגיטימציה", א"כ יכולים באמת לפרש זאת כך. וכאן מתעוררת שאלה, האם בגלל זה להמשיך ללכת בדרכם שלא יתפרש לא נכון. והכרעת הגראי"ל שאם יש בניין עקום ומעוות לא צריך להוסיף עליו עוד קומה. אלא ללכת ישר ולאט לאט יבינו, והאמת תורה דרכה במשך הזמן.

מדברי הגר"א¹: לא הולכים עקום. אומרים את האמת ישר ולאט לאט משפיע (מוסף יתד אייר תשס"ג).

וכמה אופיינית הדוגמא ממועמד השמיטה רב התוכן והמסר, של מסירות נפש אמיתית לכבוד השי"ת. עליו אומרים שזה סתירה ל"כבוד התורה" משום "לגיטימציה". ולעומת זאת כשרואים "מערכה" כגון זו, שכל הצעירים "מוסרים נפשם" להעזיז פנים ולנקום ולנצח אומרים "אוה. אוה. הנה כבוד התורה. לוחמים לחיזוק התורה וההשקפה. אשרינו שזכינו לבנים כאלה" – האם פלא שיוצאים אח"כ כלים ריקים, ומאומה אין בהם. אבל נחשים ועקרבים יש בהם.

ודוק ותשכח שכן היחס לכל דבר, שאם יש בעיה עם מאן דהוא אינם יכולים להבין בצורה עניינית. אלא שאם הגדול מדבר איתנו נותן לו לגיטימציה. ויש לשים לב כי הגר"א² ללמרות שנלחם רבות בחוגים שונים ואף במנהיגיהם בדברים הנוגעים למעשה, אולם לעומת זה נפגש עמם ומדבר עמם. ואין כל קשר

"הפתרון הסופי"

ומשעשע לראות את אנשי ה"שיטה" שכמובן אין להם שמץ מושג בכל המורכבויות הנ"ל, רק ממושיכים להוביל את "העגלה המלאה" שלנו. ובטוחים שכאשר יש שינויים ותופעות שאנשים יוצאים וכו' אז בודאי צריך דחוף דחוף את "הפתרון הסופי" של ה"שיטה", שלזעוק וליילל ולעשות רוח ורוח. ולהקים עוד טחנות רוח שיגדלו "אנשי רוח" כאלו שכל מהותם רוח וססמאות ומאומה אין בקרבם. – ואמנם אדרבה, בזמן שיש תופעות משמעותיות, אזי כל צעד פזיז הוא קריטי ומשמעותי, ואז הסכנה גדולה ביותר על כל צעד בלתי שקול ובלתי מחושב. והחובה להתבונן בגורמים ובמעשים ובשורשי הבעיות ובתהלוכות האנשים ולא "הציבור". וכל צעד של מבט צר ומצומצם מבלי לחשב את התוצאות, הרי הוא חורבן לדורות הבאים.

"המדריך מצונן"

"הפלס" חורף תשע"ג:

"בבית הילדים התחילו זעקות שריפה, שריפה .. "אולי המדריך מצונן ולכן אינו מריח" שאל אחד הבוגרים שבילדים, שנזכר באפיזודה דומה.. כשהביוב עלה נשאר המדריך המנוזל בבית המצחין באומרו שאינו מריח מאומה.. כאן איבד המדריך סבלנותו וצעק "אני אמנם מצונן. אבל רוב ההולכים ברחוב ודאי אינם מצוננים. ואם הם אינם מריחים אז אין ריח. וחץ מזה על מה מדובר כאן בסה"כ, ריח של אש. אם יש ריח או אין מבחינתי זה לא נושא בכלל". מקצה החבורה נשמע קולו של הקטן והפיקה שבילדים "בכל מה שקשור לריח אין מתחשבים לא בחסרי חוש הריח, ובודאי לא בדעת האנשים ברחוב".²

הוי מחשב שכר מצווה כנגד הפסדה

אחד מהמאפיינים ב"שיטה" הוא שפועלים מבלי לחשב ולשקול את התוצאות. אלא מתבייטים לאיזה מטרה "עד הסוף". ובדרך זה מביאים את הנזקים הגדולים ביותר. ולמשל מן התקופה האחרונה.

הבה ונחשוב - האם לפני שנתיים היה מיישהו שחשב שיכול להיות איזו שאלה עקרונית מהותית בין גדולי ישראל, ביחס לצבא, ביחס לערך לימוד תורה כלפי עבודה, לאורח חיי החרדים החדשים. וכל כיוצא בזה. הרי ברור שאין כאן מקום לשאלה מהותית בשאיפה ומטרה לצורת החיים של הציבור, שכל אחד יהיה

² זו אכן גרסת הילדים. אולם כפי שהתברר בחקירה, הילדים אחזו בצינור לכבות. והמדריך פנה ואמר להם: "ילדים חמודים, אני כבר עשירים שנה מעורב כאן בכל פרט בבניין. הצינור הזה אין בו עכשיו מים יש בו עכשיו נפט". אמנם הבריון שבין הילדים צעק על מנת להחריש דבריו. וכאשר בא המדריך לאחוז בצינור להצילו מידם, התנפלו כל הילדים בזעקות "גזלן". "מצונן". מי אתה בכלל. אנחנו הילדים תלמידים את אב הבית שבנה את כל הבניין הזה. ובשירה אדירה של "לא שינינו מדברין" המשיכו להשפריץ נפט, ולא נחה דעתם עד שהפכו כל הבניין לעיי חרבות.

מרומם כמה שיותר ביחס למה שיכול. ואין שאלה מה היחס של בן תורה לכל אורח חיים רדוד באשר הוא. ומקסימום השאלה שיכולה להיות היא איזה דרכי פעולה להשתמש. ומה יכול להיות ויכוח במטרות ובשיטות?

ופוק חזי מזמן ועדת טל. כל מי שזוכר. שלא היה טיפוש אחד בכל האזור שחשב שיש איזה נושא עקרוני מה המטרה שלנו. רק השאלה איך להסתדר עם החילונים ואיך 'למרוח' אותם שירדו מאיתנו.

אמנם כעת באו אנשים שניסו בכוח ליצור בלבול בציבור. ומשל למה הדבר דומה, הנה הקנאים מפרסמים בכל בחירות פסק בג"ץ שכל ח"כ שאומר שחוקי התורה מעל המדינה מעשה פסול הוא וכו'. ושכניסת הח"כ והאמונים למדינה זה כחוק העליון. וא"כ זו הצהרת כפירה ברורה של הח"כ. וכל המצביעים מצהירים כן. ואף אחד לא מתייחס לזה ברצינות – אמנם לו יצויר שהיתה איזו דעה מתוך הציבור שזו באמת בעיה של הצהרת כפירה. והיה מתעורר ויכוח. והיו מסבירים ומדברים שהרי ודאי זו הצהרת ברורה של עליונות החוק, ורק המפלגה לא מתייחסת כי הגרי"ש סובר דינא דמלכותא וכו' וכו', באמת היה עשוי להיווצר בלבול. – וכך בועדת טל שהיה אמון בגדולי ישראל לא היה בלבול. משא"כ כשיוצרים אותו בכח.

ולמשל, כל נבון יודע ורואה שהגראי"ל מתנהג הרבה עפ"י מה שאחז"ל מצוה שלא לומר דבר שלא נשמע. וכיוצא בזה. אולם אנשים חונכו עפ"י ה"שיטה" שאם אני לא יוצא ל"מערכה" או הפצת מכתבים, פירוש שאני מסכים ותומך. ועכשיו עומד אדם בחוג בית ורוצה להצדיק דרכו ע"י השמעה, ועומד ומספר שהגראי"ל לא רצה לחתום נגד משהו. ומודע לכך שאנשים מפרשים זאת לא נכון. האם אפשר להאמין אח"כ לכל הכאב הנורא שמספר על ה"כלל ישראל". האם יתכן חוסר אחריות גדול מזה.

ובאופן טבעי מעולם לא עמד על השלחן בצורה כזו, ובאופן טבעי היה ברור שאין נושא מלבד דרכי פעולה. אבל עכשיו מנסים להסביר בכח שהוא חושב ששום דבר לא משנה. ומה אכפת לי. וכדו'. ומחדירים בכח רוח זו לציבור. וגם עכשיו קשה מאד להבין היאך מצליחים להתבלבל. ומה בדיק אנשים חושבים. הרי יודעים על איזה אנשים מדברים. האם יש איזהו הבדל בהשקפה ביחס לציונות וחילוניות וכדו'. האם יש מושג בעולם "פרומער ליברל"? מה הפירוש בדיוק? שזה לא משנה שאנשים לא יראי שמים? האם יש איזה תוכן ומילים לעניין. האם יתכן שכותבים מכתבים ש"מאד כואב" שמדקדקים במאדע ויושבים בגילוי הגוף, אבל הצבא לא כ"כ משנה. שם לא מדקדקים במאדע? יש הבדל בין יהודים בכל העולם בכל קצה ופינה שמכתתים רגליים ומתמסרים לחזק אותם, לבין מישוהו שרוצה לעבוד או לנשור וכדו'? – אולם מתעקשים בכח לבלבל ולקרר.

ואותו הדבר אפשר לעשות בכל עניין. ולשכנע שאם פלוני לא מכה את ילדו כדי שיתפלל בכוונה, הרי זה רק "קרירות" נוראה. ולא אכפת לו התפילה. ו"כשכואב צועקים". והרי כך עשו פעם שתמיד היכו ע"ז. – ובמקום להבין שמשום שהוא רוצה באמת שהילד יתפלל הוא מפעיל גם את המוח, ולא רק את האינסטינקטים החיתיים הטבעיים. – וכך אנשי שיטה זו דנו את הגראי"ל לחרפה ולביזה, רק משום חטאו הנורא שהעז לחשוב ולפעול בתבונה, ולא בהתפרצות של רפלקסים. והעז לכפור ב"שיטה" הייחודית, שבה כל מחשבה זה השכלה, וכל התבוננות קרירות. ורק התפרצות העצבים היא היא הדבר הקדוש והטהור והמחוייב.

ולדוגמא בעניין התורה, הרי הגראי"ל הוא עמוד הכוללים ועמלי תורה וכל שיחו ושיגו בכל מקום "תורה תורה תורה" "רק תורה", ו"עמלי תורה" וכו' כולם הכירו את ה'וארטים' על הגבירים ששואלים "למה כ"כ הרבה אברכים?" ועונה להם "למה כ"כ הרבה נדל"ן? כל הזמן נדל"ן נדל"ן נדל"ן". וכו' וכו'. וזו הייתה הרוח בציבור. ואם דיברו על עבודה כל אחד מבין שהכוונה שלא לזרוק לתהום מי שעובד. ושלא לפעול בשיטה של לחנוק אנשים, שלא מועילה. אבל השאיפה והמגמה הייתה ברורה וידועה. וכל אחד זוכר מה היה לפני שנתיים. – ועכשיו באים אנשים אלו ומנסים להוציא דברים מהקשרם ולספר סיפורים ולקרר בכח. כדוגמת חוג הבית הנ"ל שאמר ש"כבר היו קבוצות פא"י שאמרו שצריך לעבוד". ולמרות שהוא עצמו יודע בדיוק שאין כל קשר, מנצל את תמימות האנשים לצרכיו. ואח"כ הולכים ומזילים דמועות תנין על רוח בציבור כאשר הם בעצמם יוצרים אותה בידיים. ולדוגמא, בסדרת קונטרסים על הכוללים "עין לא ראתה", בכל הקונטרסים מלאים דברים מכל גדולי ישראל זצ"ל ושלטי"א ופתאום בחלק שיצא בשנה האחרונה,

בתחילת הספר מופיע ששלח מיישהו לשאול את מרן רה"י וכו' וגו', האם זה נכון שאמר שאנשים יעבדו. וענה "להד"ם וייסכר פי דוברי שקר". ועד עכשיו לא היה הו"א. אלא שיש אנשים שיצאו במערכה קדושה בעניין. וב"ה הצליחו להכניס קרירות בכל הציבור. [ובעניין "עלי לא מספרים" ראה מעשה המפקח לעיל] (ומעניין כי בהמשך כותב מאמר חריף נגד העבודה וכו', וכותב כי שאל להגרא"ל אם יש בעיה שייפגעו העובדים. ואמר לו שצריך לפרסם כידוע שמי שיוצא הוא מידרדר ומידרדר. ושאל שוב, אולי בכל זאת ייפגעו. אמר לו אין בעיה אתה יכול לכתוב. אם היית החזו"א או הגר"ש היו נפגעים. עכשיו אתה יכול לכתוב. זה בסדר...).

ובנושא הגיוס ראה להלן.

וזה מיסודי ה"שיטה" לסמן מטרה אחת ולרוץ "עד הסוף" בכל האמצעים האפשריים. מבלי לבחון מה התוצאות ומה גורם והאם שווה התועלת בנוק. ואין מכירים כלל המושג של "הוי מחשב שכר מצווה וכו"

כתב החזו"א: [במכתב לר' אלחנן בעניין מלחמת הקנאים ברבני הערים שהשתייכו לגוף הציוני]:

"ומי המה הקנאים המתנגדים.. – הם אברכים ונערים תחת הנהלת קיצונים יותר מתלהבים, ושיטתם שאין צורך בעיון ושיקול להשגת המבוקש רק לגנות את המוגנה בהתרעות וצעקות בחרופים וגידופים ושלא לישא פנים אף לגדולי תורה וזהו כבוד שמים וממילא לא יצא מזה הפסד..."

נניח את השאלה, סו"ס הרבנים שהכריעו לעצמם לקבל משרת רב מבלי משים לב כלל לחובת היציאה עושים הרבה פעלים לתורה, ובעת האחרונה נפתחו הרבה בתי ת"ת וישיבות ע"י הרבנים האלה. נניח שעשו שלא כהוגן ח"ו והפסדם מרובה חלילה – הנפגע כבוד ו'עד הלאומי' ו'הכנסת' במחלוקתם זו? – לא! אדרבה, פירוד בין הנושאים דגל התורה מוסיפה הרס ונעדר כבוד ישראל!

המותר לבזות את הגאון ר' איסר זלמן שליט"א ולקראו בשמו?! היש חובה על הקנאים להישמר במה שאמרו יומא פ"ו שיהא דיבורו בנחת?! האם עשה הרב ה' איסור בהתמנותו? המותר להזכירו כמה פעמים ביום לביזיון ולקללה? האם הנהגה זו מקרבת את הבריות לתורה?"

ואיך לא יתחמץ לבבי בשמעתי הדיבור בגאווה וצחוק.. מאז ששמעתי הדברים לא אוכל לשכחם.. סוף סוף לא זו דרך התורה, ומה גם בהוראת הפרטים שיש בהם שאלות של חילול השם.. וצריך לשקול בפלס אבל אין שוקל ואין סופר.."

– (שו"ת וגוים)

ועמד החזו"א על אחד הנקודות הבסיסיות, שיסוד ההרגשה שודאי לא יצא נזק. שאילו היו משכילים להבין שבכל דבר יש תוצאות לכאן ולכאן היה איזשהו רגש אחריות שלא להתערב ולהכריע במה שלא מבינים. והיה פחד מליטול אחריות הנזק על כתפיהם. והיה עולה בדעתו שאולי לא ייתבעוהו בשמים אם לא יצא למערכה. משא"כ אם יתעבר ע"ז. אלא שההנחה הרווחת שהולכים "לחומרא" ממילא ודאי זה רווח נטו. ואמנם החזו"א דיבר על קנאי ירושלים בזמנו שהיה כוונתם לכבוד שמים. ולכן חשבו שלא ייצא נזק. וכאן התחדש ע"י הבחורים שגם שאין הכוונה לכבוד שמים לא יצא נזק הואיל ומקיימים את מצוות החירופים והגידופים.

ואם יבוא מאן דהוא ויאמר ש"הקנאים החדשים" מחריבים יותר מ"החרדים החדשים" ודאי ייחשב להשמצה גסה ופרועה. ובאמת אין ראוי לדבר כן. כיון שיש בכללם אנשים יראים ושלמים שכוונתם להועיל. אמנם אם ניתן למציאות לדבר בעד עצמה, ניווכח שכאשר פועלים מבפנים מבלי לחשוב מביאים נזק הרבה יותר ממי שפועל מבחוץ. משום שכל פעולה מבפנים הרבה יותר משמעותית. וכפי שהוסבר עד כה היאך בכוחם לגרום בלבול וקרור הרבה יותר. וכן כל מה שעשו מבחוץ לקעקע מעמד גדולי ישראל לא יכל להצליח כמו

שמנסים לעשות עכשיו ליצור רוח פנימית בתוכי הישיבות של מרד צעירים נגד זקני הדור. ויצרו רוח שכל אחד "מחליט" בעצמו. וממילא בכל אורח חייו יחליט בעצמו. ופוק חזי, אם היה יתכן בציבור החרדי איזה שבועון או אפילו אתר "חרדי" או אפילו פשקויל (מלבד ממזרח ירושלים) שהיה כותב בסגנון "המדריך מצונן". וברגע אחד טיפסה שפה זו מאחרון הפשקווילים עד ל"בטאון עולם התורה". ופוק חזי אם היה אתר באינטרנט שהיה מוציא לכלוך והשמצה מכל מה שהיה כל השנים, כפי שעושים עכשיו בחוגי בית ומפצים בריש גלי. וכיון שמרשים לעצמם הכל [בגושפנקת ההשקפה], וגם פועלים מבפנים, התוצאה היא שכח ההרס עצום הרבה יותר, כפי שהעובדות מורות.

פרק ד'

בתחבולות עשה לך מלחמה [הטקטיקה בעניין הגיוס]

ישנם אנשים המבקשים עמדה ברורה וחדה. ויש לבחון מהו המספק את מבוקשם: ולמשל, כותבים "זעם הים ותדהמה ביהדות העולמית שחברי הכנסת אמרו שרק מי שלומד לא יתגייס". מצד שני מכריזים שזו השעה הוא: "איני מכיר" עד שיחזור המצב שהיה הקיים עד היום ללא כל שינוי. ומה היה המצב עד היום? שכל בחור כפוף לצבא וצריך כל כמה חודשים להביא אישור מעודכן ש"תורתו אומנותו" ולומד יום שלם ולכן מקבל "דיחוי" זמני. לא פטור, דיחוי כל שעה שלומד. - יש אדם עלי אדמות שמבין מה בדיוק רוצים?! שישים שנה מדברים עם השלטונות על דיחוי ל"תורתו אומנותו". אם חושבים שעכשיו הזמן לבוא בדרישות חדשות, בפטור גורף לכל אדם חרדי. אדרבה! שיעמידו את הדברים על השלחן. מהיום לא רוצים המצב הקיים. לא חוק טל. ולא בן גוריון. ולא כלום. משהו חדש מתחיל. פטור טוטאלי. אבל זה כמובן לא נשמע טוב. לשנות ממה שהיה מזמן החזו"א והרב שך וכולם, צריך כתפיים רחבות. זה לא דבר שפשוט וברור לכל בחור וילד. [ובכלל הרי לא השתנה שום דבר מאז הרב שך]. לכן אומרים "המצב הקיים ללא כל שינוי" זה מצויין ואפקטיבי. ללא שינוי! ומצד שני כשהחכ"ם אומרים "המצב הקיים תורתו אומנותו ללא שינוי", זעם ותדהמה! גם זה מצויין ואפקטיבי. ומה הקשר בין מילה למילה? מה רוצים מעם ישראל? למה לחשוב ע"ז, זה אף אחד לא שואל. כל הבחורים ה"עומדים על המשמר" כבר לא נמצאים בשטח. רצו מייד להילחם כשהמדבקות בידם וחרב פיפיות בגרונם. המטרה הושגה. ועוד מטרה הושגה: שיש עמדה ברורה וחדה!

וכמובן כל הבחורים יודעים לפתור מייד את כל הבעיה "יהרג ואל יעבור" ושלוש על ישראל. וכמובן אין שום צורך לשאול למה בדיוק מתכוונים? אם מורים בבירור שכל חרדי שהולך לצבא יהרג ואל יעבור, הרי ודאי שא"א להניח לשלטונות לכפות כל מי שאין תורתו אומנותו כמו שהיה עד היום. שהרי זה צחוק מהעניין. וצריך לבוא בדרישה חדשה ואחרת שכל החרדים פטורים. וכמו שבבנות לא אמרו רק מי שלומדת בסמינר שתגיש דיחוי. וזה לא עושים כנ"ל. - אלא מאי שלמי שלומד זה יהרג ואל יעבור, אולי כסיסמא זה טוב, אבל כדבר רציני בלימוד הסוגיא ודאי אף אחד לא היה מקבל דבר כזה. אם הוא יפסיק ללמוד הוא ייפטר מלההירג?! וא"א להוציא הוראה כזו בצורה רצינית. כי אם כך יוכרחו לשנות הדרישה כנ"ל.

ובאמת, מהיכן מגיע שורש הבלבול? שמאז ומעולם הגישה הייתה להפריד באופן ברור וחד, בין מה שאומרים לשלטונות, לבין החינוך הפנימי מהם השאיפות שלנו ואיך לפעול באופן אישי. וכלפי השלטונות אמרו "תורתו אומנותו" כיון שלא היה מתקבל יותר מזה. ובפנים כולם ידעו שהשאיפה שכל אחד ייפטר ולעשות כל טעדי בדבר.

אמנם יסוד ה"שיטה" הוא שכל החינוך שלנו אינו בהכרח פנימית ועמוקה, אלא בגיבוב סיסמאות וסלוגנים, וממילא לא ניתן להבין את החילוק בין מה שאנו חושבים למה שאנו אומרים, ומה שאנו אומרים לשלטונות נהפך אוטומטית לחינוך ולעמדה שלנו, ול"לגיטימציה" וכו', מכיון שחינוך משמעותו דיבורים.

וזה היה תפקידו של "החומה" כל השנים לצטט מהחכ"ם. ולמשל ב"החומה" שבט תשמ"ט:

דרכים חדשים מלמדים ה"בני תורה" לציבורי החרדים המקובלים במסורת הדורות וכה מפרסם ה"יתד" (ב' כסליו תשמ"ט) ראשי תנועת דגל התורה הרב רביץ והרב גפני קיימו ביום ד' סידרת פגישות עם ראשי מפלגת שינוי, ר"ץ ומפ"ם המטרה להקחות את השנאה והקיסוב החמור בין הציבור הדתי והחילוני... הרב גפני ציין כי תנועת דגל התורה יזמה את סידרת הפגישות כדי להוכיח שאפשר גם לשבת עם אנשים שדעותיהם ורעיונותיהם רחוקים מדרך התורה, זאת במטרה להפסיק את השנאה הקיימת מזה שנים לציבור הדתי... ראש רשימת תנועת דגל התורה הרב רביץ אף רואיין בכלי התקשורת בהם חזר והדגיש כי תנועתו מתכוננת להכניס סגנון חדש בצבוריות החרדית, ובס"ד הדבר יתרום רבות לאווירה חיובית בין כל חלקי הצבור... אמנם הכתוב אומר משנאיך ה' אשנא וגו'.

וכן באדר תשמ"ט:

בסיור היכרות עם עולם התורה שערכו הרב רביץ וחה"כ דדי צוקר מר"ץ, אמר האחרון "דגל התורה מייצגת מודל חדש ויפה של היהדות החרדית", "...לעיתונאים שליוו אמר צוקר. "יש חידוש בגישה שמציגה דגל התורה, זוהי יהדות סובלנית והשקפת עולמה המדינית מתונה וזהירה..." (יתד ה' שבט תשמ"ט)

אמנם, אף אחד לא התייחס לכך, משום שהיה ברור שאין זה אלא טקטיקה, ולא שינוי אמיתי בהשקפת היהדות הפנימית. אלא שעכשיו חידשו זאת גם אצלנו, ועושים קישור מסוכן מאד בין הזירה הזו לזירה הפנימית. [ואנשי "החומה" הם עקביים. שמלכתחילה התנגדו לתורתו אומנותו. אבל הבעיה היא במי שממציא עכשיו את הקישור].

ובאופן כללי מנצלים את העובדה שהבחורים והאברכים עדיין אין להם ניסיון רב בהנהגת הדור. שרק לאחרונה הוטל העניין על כתפיהם. וכך אפשר לקחת ציטוטים כגון אלו. או דברים אחרים שהיו עשרות בשנים, שאנשים אינם יודעים, ולעשות מהם "כתבה" השקפתית לנקום במי שמעוניינים. וכולם נבהלים אהה ואהוה. ואמנע מדוגמאות בזה. וכן שמביאים ציטוטים וראיות מוכחות מגדולי ישראל, שהח"ח אמר ש"אסור שייראה שמסכים איתם". ומבלי דעת שזה ציטוט "רב שימושי" לכל דבר. כגון הוכחה נחרצת שאסור להיכנס לקואליציה או כל דבר אחר. ונאלו מלהבין שאם יפתחו "החומה" ודומיו בחמישים השנים האחרונות יראו בדיוק את אותם דברים משכנעים, מזמן הרב שך וכל גדו"י. ציטוטים מבהילים מחברי הכנסת החרדים כנ"ל. ומנעשה בחינוך החרדי (למשל בחוברת לימודים וותיקה של סמינרים אריכות בדברי תפלות כמו "איך יעשו קבוצות ספורט בירח וכדו'. ועוד עשרות מעשים ודברים). ואיך בזמן הרב שך ביקר שר הביטחון בפוניבו' בחיזוקים הדדיים עם הבחורים. איזה פרצה איומה וקרירות. והתיר שר במשרד הדתות שמממנים כנסיות ומסגדים. עבודה זרה! וציטוטים והוכחות. ועשרות מובאות מגדו"י וצ"ל. כמו לגבי הבחירות מפרסמים ברחובות דברים מפורשים מר' אלחנן על הבוחרים ש"אין ביניהם ובין המזרחי ולא כלום" (אכן כך כתב ר' אלחנן לחזו"א לגבי בחירת רבנים הכפופים לציונות. והחזו"א חלק עליו). וע"ז הדרך.

- ולא צריך להיות נבון במיוחד להבין שמכל הדברים האלו היה ניתן גם אצלנו להחזיק "עיתוני השקפה" שלמים ולקיים קבוצות ומפלגות לאורך זמן בלתי מוגבל. ולשכנע את כולם באותה דרך.

וכשנשאל אחד מן הלוחמים כיום, שהרי גם "תורתו אומנותו" זה בעצם "פשרה". אמר: חלילה. זה רק "תפסת מרובה לא תפסת". ומה נקרא "פשרה" ומה נקרא "תפסת מרובה", זה כנראה סוד שידוע אותו רק העורך הראשי עפ"י מפתחות ההשקפה שנמסרו בידיו מדור לדור מעזרא הסופר. - וכמובן שאם מישהו היה מסביר לציבור שתורתו אומנותו זה פשרה ושזה לגיטימציה, היה מצליח ליצור בלבול גדול. ואם אנשים חושבים שמה שהחכ"ם "מורחים" אותם בכדי למזער במה שאפשר, זה העמדה והשאיפה החינוכית של גדולי ישראל, אולי עדיף שיחשבו שהח"כ פועל מטעם עצמו.

ודבר זה אינו איזו המצאה של דגל התורה, אלא כך היה מקובל אצל גדו"י אף קודם לכן, ולדוגמא נצטט מכתב שכתב החזו"א לראש הממשלה הראשון (מופיע בספר "במחיצתם"):

"כבוד רה"מ נ"י, אחדשה"ט

אתכבד לבקש כדלהלן

קרוב לי להאמין כי רה"מ החדור במידה הנבחרת של חופש המצפון ליבו נוקפו בהוצאת חובה של גיוס.. פן יפגע במצפון של רבים או של יחיד.

זאת ירהיבני להביע צערי הגדול בפניו מפחד גזירה זו ולבקש מרה"מ לוותר על זה.

עד עכשיו לא יכולתי לבקש זאת בעוד שהווייתור היה נראה כנתון תחת סיבות מכריחות, אבל עכשיו שכבר עלה ביד רה"מ להגות מן המסילה את כל המכשולים, הווייתור יופיע בתור יליד עדינות מזוקקת של רה"מ להכיר צערן של הדתיים ומצפונם. זאת עכשיו כבוד רה"מ, תפארתו, ותפארת לו מן האדם.

אני מאחל כי מפי השלו' – עם הדתיים – כולם יברכון.

בכבוד הראוי א.י. (יום א' י"ט כסלו תשי"ג).

והנה לפי ה"השקפה" דהיום היו תובעים לכתוב כך:

"מר רה"מ.. היוזר והישמר. אנו עומדים כנגדך בדרישה ותביעה נחרצת במלוא הכח והעוצמה: סלק ידיך המסואבות מעולם התורה. איננו מפחדים ממך! אתה הוא זה שצריך לירוא ולפחד. במידה ולא תיכנע ותתכופף בפנינו אנו נראה לך את נחת זרוענו ונרעיש מסוף העולם ועד סופו. "דין נצח!" - בבז הראוי לעוקרי תורה – מקום החותם.

והנה, אם החזו"א לא כתב כן, הלא יש דברים בגו, והרי אף טיפש לא חושב שהחזו"א מלמד לציבור שאותו רשע "מוותר" ובטח לא עדין וודאי לא מזוקק. אלא כפי שאמר תמיד שזו קבוצת גזלנים ושודדים שהשתלטה כאן וקוראים לעצמם ממשלה. אלא שכך דיבר אליהם.

ובשיטת ה"דימוי מלתא" והעתק הדבק, דורשים גז"ש "לגיטימציה" "לגיטימציה". שאם נוהגים עם החילוניים בצורה עניינית לצורך תועלת. ממילא צריך גם להסכים לכל הזייה של לבלר שרוצה לנהל את הציבור לדורי דורות עפ"י נוסחא משובשת שהמציא ממוחו הקודה. ולא מסוגלים להבחין בין דבר שבתוך עולם התורה. בין דרך שלילית שבאמת אנשים יכולים לטעות בה, וטועים. לבין מה שברור לכל אדם המחונך במוסדות החרדיים. ולא מבדילים בין הקורה במסדרונות הכנסת, ומה שאומרים ללפיד ומה שהוא אומר, לבין ההתיימרות לייצג בני תורה ועולם התורה. ואם אין דעת, הבדלה מנין!?

וכך מספר הרב לורנץ בספרו:

כשעלה נושא בחירתו של חיים ויצמן כנשיא המדינה עמדתי היתה להתנגד למינוי מאחר והוא היה סמל המרד בתורת משה, הכנתי נאום חוצב להבות.. הייתי בטוח שמרן החזו"א יסכים. היו"ר הודיע שהנאום הבא בתור הוא אני. תוך כדי כך הגיע מברק מטעם החזו"א: לגנוז את הנאום. אח"כ הסביר לי "לפני שאדם מדבר הוא צריך לדעת מה רוצה להשיג בכך. בעניין זה לא נשיג כלום. ויצמן ייבחר כמעט פה אחד. ואם כן יש בדברים אלה רק התגרות. והנזק ברור, הנשיא ישמור טינה לציבור החרדי.."

יצירת ההסטוריה

והנה כל זמן שמקיימים "כשכואב צועקים", מילא. אבל כשמתחילים להביא "הוכחות" וראיות מהמציאות, זה כבר קשה לסבול. ולמשל, כולם יודעים שעם ישראל ישב בשקט, ופתאום באה ועדת טל ויצרה בעיה... וזה כמובן טוב עד גיל 20 בערך. אבל אלו שמעבר לכך זוכרים את המציאות. ולמרבה הצער זה בדיוק הפוך. מה אפשר לעשות? - שמספר הדיחויים גדל מאד (הרבה בזכות ש"ס באותו זמן). והתחילו לדבר ולדוש בזה כל הזמן. ואז בשנת תשנ"ח אמר הרב שך למסור את הנפש. ואח"כ בשנת תשנ"ט הייתה הפגנת חצי מליון נגד הבג"ץ שמתערב ופוגע בחרדים. ועפ"י ה"שיטה" זה כמובן שני הגורמים שמוחקים מייד את הבעיה. אולם מה לעשות שהבג"ץ בחוצפתו לא קרא את מאמרי המערכת, ואחרי ההפגנה ואחרי הכל הלך וביטל את החוק של בן גוריון. ובקיץ היה קמפיין של אהוד ברק לראשות הממשלה שכל כולו היה מוקדש לגיוס החרדים. והיה פחד עצום מבחירתו. כי לא דובר בראש מפלגה אלא בראש ממשלה. ואכן הוא נבחר.

והמצב היה בדיוק כמו עכשיו שהבג"ץ ביטל את החוק, והקימו וועדה. ובאופן טבעי היו עושים כפי שהציעו כעת בוועדת פלסנר. וכמובן כל קשיים שמערימים על עולם התורה, גורם לבסוף ליחידים לבחור בדרך היציאה [שבתחילה צועקים. אולם כמה שנים אפשר לצעוק על אותו דבר. ובסוף הגורמים פועלים בשטח]. אלא ש"מרחו" אותם בחוק טל שכאילו יהיה שינוי. ובאמת עכשיו זה מה שאמרו שלא הוכיח את עצמו כלל וכלל. אמנם בינתיים ישב עולם התורה שקט ושאנן 12 שנה והתפתח והתרחב והתחזק. שעכשיו גם כשיש קשיים והטרדות וכו' יכולים יותר להחזיק מעמד. ובאותו זמן היו ששלחו מכתבים שח"ו אסור להיכנס לוועדה ולא להשתתף. וממילא יועיל. והנה עכשיו לא השתתפו לא בפלסנר ולא בפרי. האם זה עזר משהו? הרי הלכו לחתום את כל הגזירות בעצמם.

אמרו בפני הגר"ל (הרב אברהם א.) שבזכות פעלו ישב עולם התורה בשקט 12 שנה. ואמר מיישהו, הרי גם הגר"ש הסכים לזה. אמר הגר"ל: אבל אני חטפתי כל הפשקווילים.

ורק משמיעת סוג ה"הוכחות" וה"דימוי מלתא" של הבחורים ה"עומדים על המשמר" ניתן לראות את עומק הבנתם בסוגיא, ואת התאמתם לתפקיד הבכיר. וכגון טענת המחץ מההפגנה בעימנואל. לוקחים נושא כמו הגיוס שכל החילונים "מחוממים" עליו ודשים בו כבר עשרים שנה. וכבר נבחר ראש ממשלה רק על הנושא הזה. ועלו מפלגות על זה. וכעת המפלגה שלהם במקום לתת להם דירות והצרכים החברתיים הבסיסיים מרצים אותם בזה. ועוד שזה דבר שאינם מסוגלים להבינו לפי הראש שלהם. והבעיה העיקרית היא שיטרידו ויציקו בצורה שיגרום להרבה אנשים לצאת. - ועל זה מביאים "הוכחה" מדבר שלא עניין אף אחד חוץ מאיזה שוטה משועמם. וגם הוא, עדיין מצהיר שרוצה להמשיך בפעילות. וכנראה עוד כמה זמן ימשיך. אולי בצורה יותר חכמה. ומה בדיוק "הצליח" שם? הרי עד היום אותו ב"ס לא מתקצב. וכמובן ב"ס אחד זה לא בעייה. אולם אם היה כך לכל החינה"ע היו אלפים מרחבי הארץ נהיים חילוניים. ועוד מליון קלקלות ונזקים. - ועכ"פ כך עובדת ה"שיטה" וכך עומדים על המשמר.

וגם לגיוס בנות כמובן לא קשור. שלא היה להם כח להתעסק עם החרדים ולא היה דחוף כלל וכלל. וכאן ודאי לא יוכלו עד סוף כל הדורות שיתייחסו לזה כלגיטימי. וגם יש המורכבות של "תורתו אומנותו" שהיה עד היום, כנ"ל. והנושא לא שייקחו בכח. כפי שגם הם מבינים וכפי שכל אחד מבין שלא ילכו. אלא שיעשו חוקים והצקות שייגרמו לצאת. וזה אפשר למנוע רק ע"י פעילות מאחורי הקלעים "למרוח" אותם מכאן ומשם. ולנסות למזער את הנזקים באמצעים פרלמנטריים ומשפטיים. "להציל מפי הארץ". וכפי שאמרו רבותינו על הבחירות. אנו לא משתתפים. אנו מצילים מה שאפשר. ולא תהיה בעייה אם לא יטריפו את דעת הציבור, ויבינו שהעמדה החרדית נקבעת כפי שמדובר בישיבות ובכוללים וכפי הרוח הברורה בציבור. ולא במסדרונות הכנסת והבג"ץ. שם מדברים בשפה שלהם. ומי שלא מבין זאת שייפתח 'החומה' מזמן הרב שך.

ומה הפלא כשעוברים מאסות של שטיפות מח, שיהיו מסוגלים לחשוב בהגיון? ומוציאים להם חוברות לתקוע קוץ בעיני האחרים, ובמסווה של הכנות לקידוש ה'. ולא מפריע לאף אחד שכל עמוד סותר מניה וביה את העמוד השני ואת השכל. ומלא בורות מזן אל זן. וכגון שחייבים לקיים "איני מכיר" להמשיך מה שעמד הגר"ש בכל כוחו עד יומו האחרון. ובעמוד אחר שכמובן כל הנושא התחיל מחוק טל. אם כן איך בדיוק עמד הגר"ש בכל כוחו על פרצת כל הפרצות? ששתק. אז אולי נלך באמת לאורו ונשתוק. ומצד אחד מנשאים את הגר"ש שכל מי שחלק עליו באיזה עניין הוא פסול. ומצד שני זועקים היאך חלקו בוועדת טל על הגר"ז רוטברג, כשיודעים שהגר"ש לא סבר כמוהו. וכך לאורך כל הדרך.

וכמובן מסבירים שא"א להתייצב כי ברגע שהדיחוי לא חוקי הרי מכירים בזה. ועי"ז "מעמידים את צורת הישיבות כפי שהעמידום החזו"א והגר"ז הסטייפלער וכו' וכו'" ואמנם גם גיוס בנות לא היה חוקי כל השנים. וכל הבנות היו מגיעות לוועדה שהיו צריכות להוכיח את דתיותם.

"הרב לורנץ: ("במחיצתם"): ע"י ההסכם הקואליציוני בתשל"ז התפטרנו מהגזירות הקשות כמו "ועדת הפטור לשחרור הבנות" שהיתה מכונה "ועדת העינויים לשחרור הבנות" בוועדות הללו ישב רוב חילוני שהתנגד לשחרור הבנות מגיוס ועשה הכל כדי לגייס הבנות ולא לשחררן". במחיצתם ח"א: "שאלתי.. איך עסקן יכול ללמוד כאשר שכל יום מגיע קריאה מבת שנפלה ב"ועדת העינויים"...

ואף אחד לא חשש שכיון שזה לא חוקי יש כאן הכרה. וגם לא השתמש בעצה הפשוטה שכל הבנות יגידו "איני מכיר" ושלוש על ישראל. - ולמרות שנפלו בפועל רבות. אלא טיפלו באופן פרטני ע"י העסקנים. - כנראה שזה לא כ"כ פשוט. ולכל דבר יש תוצאות. - ואם היו באים ואומרים באופן שפוי, שהיות ודעת רבינו להכריע במקרה זה כך, אנו נוהגים כך, היה מתקבל. אולם כשאומרים שזה פשוט לכל ילד ומוכרח מתמטית משיטת ההנהגה של הרשב"א והרמב"ן, ומגדפים מי שלא אומר כן, איך אפשר לסבול הסכלות.

ואגב, בעיית הבנות פתר הרב שך בסוף באופן חוקי ע"י ה"פשרה" של הכניסה לקואליציה. ויצא ע"ז חוברת שלמה מר' משה שטרנבוך בגודל הפירצה בהשתתפות וכו'. וכן הכנים שם הרב שך סעיף שפטור הבנות הוא חוקי. כי חשש שיעוררו זאת מחדש וכפי שמספר הרב לורנץ"נאמן לאחר כמה זמן שאלו בבג"ץ למה המדינה לא מקיימת את חוק שירות לאומי לבנות. ובזכות זה נפתר " וכנראה הרב שך לא ידע את הסוד שאין בכלל בעיה ע"י יהרג ואל יעבור ואיני מכיר.

ובאופן עקרוני אנשי ה"שיטה" בטוחים שלהיאבק ולהציל פירושו רק להשתולל ולהתפרץ מבלי מחשבה ומבלי שיקול. ומבלי לשאול מה יועיל ואיך יועיל. ואינם יכולים להכיל שלהיאבק פירושו לחשוב מהי הדרך להועיל. ולפעול מאחורי הקלעים בתבונה ובחכמה, והרחק מזרקורי התקשורת אפשר ע"י פעילות פרלמנטרית ומשפטית לפעול הרבה מאד. ולמזער את רובם ככולם של הנזקים. וכפי שהוכח בתקופה האחרונה. ולגודל הגיחוך יודעים לפרש גם שהנושא אם "להתפלל" או לא רק זה. וכנראה זו הבחנה דקה מידי להבין שלהתפלל זה התפקיד של הציבור. ולעשות זה תפקיד של מי שנמצא בזירת העשייה. ויכול לפעול ולהועיל. ולא רק לצעוק.

וכל מי שחושב שיש לו "מסורת" על דרכי פעולה אינו אלא ליצן ומשמח את הבריות. ואולי ימשיך את המסורת מפולין לבטל גזירות ע"י לשחד פקידים. וכבר טענו בזמנו על הרב שך שאיך פתר את "ניתוחי מתים" ע"י ההסכם הקואליציוני. ותמיד היו פותרים ע"י הפגנות. ולא לדון עם החילונים ע"ז. ולא הבינו שכעת הזירה היא בכנסת. ועכשיו גם עבר הרבה לזירה המשפטית. ואולי גם זה נגד המסורת. כי הרב שך פעל בכנסת ולא בבג"ץ...

הגר"ש ואזנר: "הנני לחזק את ידי הגדול... ולפעול מול שלטונות הצבא בדרכי שכל.." (באסיפה בבית הגרא"ל).

ובדורות עברו ידעו כולם שלהילחם ולעמוד בפרץ פירושו לפעול בשקט ובחכמה, ע"י הגורמים הנוגעים בדבר.

וכמו שכתב גדול עסקני הציבור החרדי, בעל הזכרון יעקב (ח"ב):

"אמנם גם הלום הראני הנסיון, כי אין הצלחה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, והדברים הנעשים בפרסום ובקולי קולות, עפ"י רוב הפסדם מרובה משכרם. רוב הנאספים אחרי ששבו מהאסיפה, למרות כל ההבטחות... ובכלל האספה הזאת עשתה רושם על מתנגדינו, הדאקטורים רגזו לקול השמועה שהתאחדו החרדים.."

וכן בכל הסכמות גדולי ישראל לספרו "זכרון יעקב", מתארים כדבר בסיסי וחשוב כיצד עמדו בפרץ בהצנע לכת ובשקט.

וכך כתב הגר"ע בהסכמתו:

כבוד.. העלה בזכרונותיו כל הפעולות והמעשים אשר נעשו ע"י גדולי ישראל במשך תקופה של שישים שנה.. ועל ידו יצאו מזוקקים ונראים דמות דיוקנם.. אמנם כל מעשיהם היו בחשאי ובהסתר בענוות צדק.. עושים דברים לשם פעלם.. מה נכבד לנו היום בהגלות נגלות לפנינו קברניטי האומה בכל מפעלותיהם לטובת עמם ותורתם. וכמה פעמים עלתה להם לקדם פני הרעה. בתורתם וצדקתם וחכמתם עלתה להם לגדור גדר ולעמוד בפרץ נגד ההשכלה המזויפה.. הם הגינו על מבצר היהדות מהמהרסים והמחריבים מבית ומחוץ אויבי עמנו ותורתו.. ועל ידם עלתה לנו להציל שארית פליטת בית ישראל, יסודי התורה החדרים והת"ת והישיבות"

וכמו"כ כתב שם ה"דבר אברהם" בהסכמתו:

"כי ממנו יראו ויוכחו מה רבה היתה פעולת גדולי החרדים בכלל וגדולי הרבנים הגאונים בפרט, לטובת בית ישראל בעבודתם המתמדת, עבודה צנועה וענותנית, לא קולנית ורעשנית, לא מכרזת לפנייה ולא מתריעה לאחריה, אבל עבודה תמה ופורה, עבודה נאמנה ומקורית לבבית".

וכמה הדברים רחוקים מן ה"השקפה" הרווחת, אשר "לגדור גדר ולהציל" רק ע"י צעקות שאינן מועילות, וע"י "מערכות" פוליטיות רעשניות וכדו', וא"א כלל להכיל מושג כזה שהמאבקים נעשים "בחשאי ובהסתר" ורק היום היגלות נגלות כל פועל קברניטי האומה..

ולדוגמא מזמננו:

כאשר עלה נושא של מאבק בשלטונות בנושא רישום ביוחסין, התאספו דיינים ורבנים, והציע הגר"ל שיעמוד בראש הגר"ח קרוזוירט מאנטוורפן. שלא מופעל עליו לחץ מהשלטונות. ואכן ניכר אח"כ כי היה הכרחי להצלחת המערכה (ספר "השקדן"). ובדרך הרגילה עושים רעש גדול והתקהלויות "לא נוותר" וכו'. אמנם בסוף בשטח כל רב נכנע ללחצים. וכשלוקחים בחשבון את הגורם האנושי והמצב בשטח, פועלים בהתאם. ופעולה אחת בהצנע לכת ובתבונה מועילה מאלף קולות ורעשים.

וראה גם בעניין גיוס הבנות מתאר לורנץ באריכות היאך פעלו רבות מאחורי הקלעים מתוך מחשבה. ושאל החזו"א ללורנץ מה יכול להשפיע על בן גוריון ואמר שמשפיע כשכותבים לו. וכתב לו את המכתב הנ"ל שמבקש "לוותר" וכו'. - וכיום החליטו שרק ע"י רעש וזעקות. וזו המסורת מכל הדורות. וכי ר' חיים עוזר היה משלהב המונים? ר' יצחק אלחנן היה נואם כיכרות? מאיפה זה בא?!

גם דעת הגר"ז הייתה בדומה לזה, כמו שכותב הר' לורנץ בספרו הנ"ל:

לגר"ז הייתה גישה שונה מהנטורי קרתא בדרכי המאבק.. רק פעם אחת השתתף בהפגנה נגד השלטון, וגם זה לאחר שהורה להציב פקחים לרוב שישמרו על הסדר. מספר הגר"ז גרוסמן: בפעילות נגד הגיוס קבלתי הזמנה למשפט. כמה מאנשי נטורי קרתא דרשו ממני באיומים שאגיד איני מכיר בבית משפט. נסעתי לגריז ואמר: מה הם רוצים מהחיים שלכם. צריך לדבר עם השופט כמו שמדברים עם שווד, בלשון תחנונים....

כשריב"ז אמר לאספסיאנוס "תן לי יבנה וחכמיה" ושתק על טענת החבית והנחש, האם מיישהו חשב שזה "לגיטימציה" שאכן לרומאים יש זכות להחריב את ירושלים? תמיד ידעו כולם שכלפי חוץ מנסים להציל מה שאפשר. האם ריב"ז היה פשוט?

ולגבי דרך ההנהגה בכל השנים כתיקונם לא היה שום דבר "לא ברור". החינוך הוא מתוך הישיבות והכוללים, ברור ביותר מהי השאיפה מהי צורת החיים הנכונה ומהי הרדודה, וככל שמתרחקים נעשית רדודה עוד יותר. אין שום שאלה ושום ספק מהו היחס הנכון לכל דבר. ואין צורך להתייחס ציבורית ולצעוק בפרטות על כל תופעה של יציאה כי רב הנזק מתועלת ויש מורכבויות ככל הנ"ל. אלא שמחפשים "סלוגן" בכל דבר. ואם באמת רוצים זאת, א"כ הסלוגן הוא לא לצאת למערכת חיסול לפרט מסוים אלא להעמיד את המרכז תורה תורה תורה. ומתוך כך נובעת העמדה הנכונה לכל דבר.

והנה יש סגנון נוסף של התייחסות לדברים לא רצויים, והוא התייחסות מבטלת. וכך היא התייחסות הגר"ל לגבירים בעניין ריבוי כסף למשל, שאינו "מדבר נגד" וש"העיקר תורה", אלא מפגין יחס זלזול וביטול בהתאם לעמדת החיים שלו. כשנכנס להתארח בבית גביר בחו"ל כשראה את המזרקה הגיב "אפשר לעשות כאן תשלך..". כאשר אמרו הגבירים "שהרב יתפלל שנצליח בעסקים שנוכל לתת לבני התורה" אמר: "בשביל מה. אתפלל שיהיה ישר לבני התורה (מאחורי הפרגוד). וכמו כן בעונת הבחירות הציגו לגר"ל פרטי מריבה בין מועמדים לעירייה חייך ואמר "על מה הם רבים וכי כדאי לריב על איסוף האשפה של העיר?" (מאחורי הפרגוד). עוד מסופר על עסקן חרדי שהתלבט אם לרכוש רכב מפואר לצרכי מסעותיו. רעיתו טענה שרכב מפואר מעורר רגשי קנאה. נכנס להיוועץ. שואל אותו הגר"ל "בש"ס אתה בקיא?" "לא" עונה העסקן. "ובשלוש בבות אתה כן בקיא" מתעניין הרב "גם לא ממש" נבוך העסקן. "ובעשרים דפי גמרא

כלשונם, ובעשר דפי גמ' עם תוס', אתה בקיא?" מבוכתו של העסקן גדלה "אהממ.. לא ממש" "נו אז למה אתה סבור שמישהו עלול לקנא בך?".

"לדבר נגד" אפשר גם מתוך אמת. אולם אפשר גם מן השפה ולחוץ. "לבטל" ו"לא לספור" אפשר רק באמת. זה "לא הולך" בכאילו. זה תולדה של צורת החיים עצמה זה לא דבר מנותק. מכאן מגיע היחס של היהודים כלפי הגויים בכל הדורות. לא הפריע להם לכתוב על הקיסר ירום הודו. כי בכל צורת חיהם הם חשו לו ביטול ובוז. כאשר דבר אינו קיים בעומק תפיסת החיים, ישנו צורך עמוק כל הזמן לדבר ולדבר ולהגיד שוב ושוב.. וישנו פחד מכל מילה שלא בדיוק מסתדרת.

הטקטיקה כלפי החילוניים נובעת מעוצמה פנימית של דרך חיים, שאינה סופרת את ה'מילים'. לעומת זאת בנושאים עקרוניים הגישה היא הפוכה "איזה אמצעים מותר לעשות בשביל קרוב. האם מותר לתת הרצאות וסמינרים לחילונים לגברים ונשים, שאחרת הם לא יבואו" – תשובת הגראי"ל: "שלא יבואו. אין היתר לעשות שום עבירה בשביל זה. אסור לעשות עבירה בכדי לקיים כביכול מצווה. אנו מחוייבים לעשות רצון ד' רק בדרך שהיא רצונו" (בארגטינה אייר ס"ג) ויש לציין, כי לעומת זאת הרבה מגדולי ישראל התירו הדבר. ובכללם הרב שך זצ"ל.

מידת השתיקה יסודה במידה זו. שכן, אדם באופן טבעי אינו מסוגל לסבול שמדברים נגדו בלא שמתגונן ומסביר את עצמו. משום שמייחס משמעות לעולם הדיבורים החיצוני. והכח העצום לשתוק במצבים כאלו, נובע מצורת חיים של "עקרונות ברזל" פנימיים. מביטול גמור של כל "עולם הדיבורים" החיצוני. ושאיבת הכח והעוצמה מהאמת הפנימית. ומהבטחון וההבנה של צדקת הדרך. ומכאן נובע חוסר היחס לדיבורים עם החילוניים כדוגמת "הקיסר ירום הודו", "כנ"ל. ומכאן כל דרך ההנהגה וזעקות התיקון בכל התחומים, כפי שהוסבר עד כה.

פרק ה'

"עת לחשות ועת לדבר"

הנה מיסודי ההנהגה התורתית הוא ההכרעה וקביעת הזמן המתאים כל דבר, לכל זמן ועת לכל חפץ, עת לחשות ועת לדבר וכו'. והשאלה הנשאלת האם אנשי שיטה זו קיימו אי פעם "עת לחשות"? הרי על כל דבר יצאה מיד תגובה לציבור, ועל כל דבר מאבק ציבורי "עד הסוף". האם ראינו פעם איזושהי הכרעה של "עת כנום אבנים"? איזושהי הבלגה מתוך לקיחת אחריות על התוצאות? ולמשל כעת, הרי היה גלוי וידוע מראש שיילכו למאבק בעירייה. זאת למרות שיש כאן הכרעה כבדת משקל, ללכת לשבור בשביל זה את כל המסגרת החרדית שבנויה על הציות להנהגה. כמו"כ היה ברור שלא יצביעו בבחירות לממשלה (אם לא שחילקו להם אח"כ מדבקות עם סיסמא משלהם). איך כולם ידעו מראש מה יעשו בכל מצב? [ולמשל, מפלגת טוב לא רצים בב"ב שלא להעזי פנים בפני גדולי ישראל. והרי היה ברור מראש שהפלס לא יתחשבו בשיקול כזה ויעשו גם בב"ב] - האם תתכן מין "שיטת הנהגה" כזו בה הכל צפוי וידוע מראש, וכל שדרן מתחיל בקו נייעס יודע להגיד מראש איך יתנהגו עשר שנים קדימה?

והרי זה הפוך בתכלית מכל מהלך תורתי ומכל מהלך של מנהיגי ישראל לדורותיהם - ולמשל, הנהגת הרב שך. כזכור היאך כולם המתנינו תמיד להכרעתו. ולא ידעו מה יכריע. ותמיד היה מפתיע בהכרעתו מה כן ומה לא. ופעמים שהוא עצמו היה מכריע וחוזר בו. [ולדוגמא כאשר רצו רבנים באמריקה לתמוך בהקמת דגל, אמר שזה יזיק באמריקה ואין הצר שווה בנזק המלך]. ואיך לא מתביישים לייחס אליו "שיטה" כזו?

האם מישהו ידע איך יגיב הגרי"ש בהזדמנויות שונות, האם יוציא מכתב האם לא יתערב, וכו'. - כמה שנים החריש והבליג הגראי"ל על כל מעללי המפלגה והעיתון. ולמשל, לפני שנים כאשר התעמרו ברביץ בבריונות איומה על שהיה נחשב לאיש הגראי"ל, והיו ידועים בציבור דברים רבים שהתלו העסקנים בהגראי"ל [והיו שספרו שלא יגיע לירושלים לכנס הבחירות משום כך], האם ידעו מה יכריע ואיך יגיב? ולבסוף הגיע לכנס המפלגה, ואף נשא דברים. ובאופן כללי אנשי העיתון היו תוקעים מקלות בגלגלים בכל דבר, [ואף התקלסו

בו להנאתם בכל עת מצוא. למשל כשנסע לחזק בחו"ל הכניסו סיפור שהרב שך לא נסע כי לא רצה כבוד, וכדומה]. ולאורך כל השנים שתק. והרי הוא לא נולד היום וגם לפני חמש שנים היה לו כח רב מאד לצאת חוצץ ולבצע דברים. ואעפ"י שחסו תחת מטריית הגרי"ש, הרי הדבר הטבעי ביותר שהיה נוסע בעצמו לגרי"ש [או מנצל את ההזדמנויות שהיה בביתו בלא"ה], ואומר שיש כאן מצב אבסורדי שאני לוקח את האחריות על כל הבעיות ועל כל המוסדות. ומצד שני תוקעים מקלות בגלגלים. וחוסים תחתך. בין אם זה נכון בין אם לאו המצב הוא בלתי אפשרי וצריך שינוי. או אני או זה. האם הגרי"ש היה יכול להתעלם מכזה דבר או להגיד "שוב לביתך ואני אטפל בעצמי בכל הבעיות". – הרי זה הצעד הטבעי וההגיוני ביותר והרבה גדולי ישראל נהגו כן. [ולמשל מרן הרב שך באגו"י שאמר אם לא שומעים ועושים ממני צחוק אני הולך. וכך עשה בכמה הזדמנויות]. – האם מיישהו יכל לדעת ולשער מראש את השיקולים ומתי יכריע "עת לחשות" ומתי "עד לדבר" או עת לעשות.

ואגב, במקרה זה הסביר את השיקול, שכל זמן שהגרי"ש היה חי הייתה האחריות עליו. וממילא לא היו תובעים אותו על אי עשייה בנידון. משא"כ כשהאחריות לציבור מוטלת עליו ייתבעו אותו היאך השאיר אחריו שיטת הנהגה כזו.

והרי זהו כל המושג של מהלך תורת, שלא עושים "הכל". ואנחנו לא מסמנים את המטרה ורצים הלאה. אלא שוקלים ומכריעים בכל דבר. מה הנזק ומה התועלת. יש מה שאנו מחוייבים ויש מה שאנחנו לא מחוייבים. יש מה שאחריות שלנו ויש מה שלא.

ואגב, מה עשה הגרי"ז כל חייו כשהנהגה של אגודה עפ"י הגרא"ז ודעימיה לא היתה לפי רוחו וטעמו בהרבה דברים מהותיים כידוע לכל. האם יצא חוצץ באיזה מערכה נגד הרבנים המנהיגים או התבטא נגדם ציבורית. הדבר היחיד שעשה הוא שחינך את בניו ואמר להם מה שחושב ובנה עולם לפי רוחו. וכלומר, שלא חשב שאחריותו להכריח בהנהגה הציבורית שיפעלו דווקא לפי דעתו. והרב שך עשה מערכות בתור שהייתה ההנהגה בידו והיה אחראי לכך. האם יש איזה תקדים למערכה מסוג זה נגד גדולים אחרים, ע"י אנשים שאין אחריות ההנהגה עליהם? האם גם ע"י יש "מסורת"?

דוגמאות לשיקול על כל תגובה

"מעשה באיש ציבור שנפגע קשות מכמה אנשי ציבור אחרים ללא עוול בכפו.. אחד ממשפחתו נכנס להגרא"ל ואמר לו: הנה כבר כמה פעמים שהרב יושב בחיבוק ידיים בסוגיא ציבורית זו, כאשר כבר נעשו עוולות על ידם של אנשים אלו.. ועתה אין לוותר בשום אופן. והרי יש בכוחו השיב להם כגמולם. ואע"פ שהתגובה יכולה לגרור פולמוס ציבורי מורכב, הרי היה כאן מעשה של רשעות ממש ובאו מים עד נפש.. הגרא"ל נתעטף בכאב פניו החווירו מאד וגם הוריד ראשו על זרועו לחשוב זמן רב והיה נראה כי שרוי ברגעים קשים של הכרעה.. לפתע פקח עיניו וקרא "לא! טובת הכלל היא גם הפעם לשתוק ולהבליג. לגמרי. זו טובת הכלל!" "דום לה" והוא יפיל לך חללים" (מאחורי הפרגוד)

פעם אחת שלח הגרא"ל אדם להגרי"ש לומר לו כי אחד מ"שומרי הפתח" מטרפד הרבה מאבקים לצורך עצמו. ולבסוף חזר ואמר לאותו אדם, שאע"פ שיש תועלת מ"מ יהא נזק לאומר עצמו, ע"י אנשים בריונים. ולטובתו לא יאמר זאת ("השקדן").

הגרא"ל ישב עם ת"ח בחדרו לדון בנושא ציבורי. לפתע נכנסו בכח צעירים שחשבו שהם קשורים לנושא. בני הבית העידו כי הגרא"ל ממש נבהל.. לאחר זמן שאלוהו מדוע נבהל כ"כ? "מיד כאשר ראיתי את המצב התחלתי לפחד שמא לא אגיב במידה הנכונה וחלילה אפגע בהם יותר ממה שמותר לי. פחדתי מאד. (מאחורי הפרגוד).

דוגמא מאורח החיים האישי:

כאשר נפטרה הרבנית ביקש הגרא"ל להכין לו כל המים לפני פסח. והסביר שחומרא זו מקשה על האשה, על כן עד עכשיו לא נהג בזה. (מאחורי הפרגוד).

והנה במקובל כיום ישנם שני סוגים: או "פרומער" שכל חומרא היא עיקרי הדת. או "בעל מוסר" שיגיד שכל החומרות זה גאוה. והעיקר לעבוד על המידות. שכל אחד תופס לו "סלוגן" מסוים. אמנם לשקול לפי התוכן, ולהעמיד בכל פעם דבר כנגד דבר, הוא חזון בלתי נפרץ. ואמנם זהו באמת יסוד היהדות "מה ה' אלוקיך שואל מעמך". ובשביל זה צריך פלס למדוד ולשקול כל דבר במידתו המדויקת. אבל בשביל

לדקור ולדקור בעיני השני אין צורך בפלס, בשביל זה מספיק קוץ. ואכן אלו התוצאות בשיטה זו: "קוץ ודרדר תצמיח לך..."

תודה בשם לפיד

והנה כל מתבונן במשמעות המהלך הנוכחי תאחזנו פלצות: הרי זה המטרה העליונה של לפיד ומרעיו וקודמיו, וכן של כל החרדים החדשים למוטט את מסגרת ההנהגה הרבנית. שתהיה רוח שכל אחד מחליט לבד איש הישר בעיניו. זוהי מטרת העל! כך הם מצהירים בעצמם, [וכל אחד יכול להבין זאת מסברא] ולמשל: "חרדים חדשים שמתים לרסק את המשטר הרבני..." "תיהרס המערכת הרבנית ותהיה השתלבות..." ואת הדבר הזה הולכים ועושים בידיים! בידיים ממש! הרי לא יעזרו כל משחקי הלשון, פוק חזי מאי עמא דבר, מי האנשים ואיך מתבטאים ומה מגיע אותם. חלק מועט מאוד זה אנשים שגם לפני שנתיים היו יודעים לומר שמבחינתם הרב שלהם שעמו מתיעצים והסמכות האחרונה הוא גדול פלוני. החלק הארי הוא הצעירים שבזים לכל זקני הדור ולכל ההנהגה. ודוגלים באיש הישר בעיניו. וזהו המהלך לשכנע כל בחור בישיבה קטנה לצאת לג'האד שהוא יחליט והוא ילחם.

הנושא אינו כלל ביזויים של ת"ח. הרי כבר נלחמו במשך השנים בהרבה ת"ח גם בכריונות וגם באכזריות וגם באופן אישי, אבל לא היה נזק למסגרת החרדית כולה. כי הוסבר שיש ת"ח מחוץ למערכת. שיהיה. אבל כאן רוצים למוטט הכל! ומבינים שממוטטים הכל. ועושים זאת בכוונה תחילה. ועוד כביכול "שומרים", והורסים ומחריבים את המסגרת הבסיסית והעיקרית של הציבור. וכל מה שלא הצליחו החרדים החדשים לעשות כל השנים עושים במחי יד. ויודעים לצטט את כל תכניות החילונית. ושוכחים את הדבר העיקרי שמצהירים עליו כל הזמן. הרי זה ברור ופשוט שאם לפיד היה מעורה מעט במה שקורה היה משלם מליונים מכיסו הפרטי לממן את המערכה הזו. האם יש ספק בדבר? והרי כל אחד מבין ויודע שתמיד היה שחיתויות והיה הווה ויהיה בכל המקומות ובכל המפלגות. בגלל זה להוציא הכל החוצה ולהחריב הכל.

והרי זה כמותם שמאלנים שסוברים שראש הממשלה לא בסדר, על כן הולכים ומשמיצים אותו באירופה. שוטה שבעולם, סו"ס הוא ראש הממשלה כעת, את כל המדינה אתה הולך להחריב בגלל זה? עדיף שלא יהיה כלום. תמות נפשי עם פלישתים?

ומכל מקום היה ברור מראש שלא היו מתחשבים בשיקול הזה. שירוצו וירוצו עד הסוף. היתכן? מה שקלו מה הכריעו. והרי גם להעלות בירושלים שונא ישראל שאמר מפורש שיבוא חשבון עם כל החרדים. גם מזה לא נמנעו (וכמובן ב"דימוי מלתא למלתא" מהגרי"ש). ממה נמנעו? מלשלוח נציג לאו"ם מטעמם? האמנם זוהי שיטת הרב שך? את כל בעיות הדור לפתור בסיסמא בת שלש מילים, ואת כל ההכרעות בארבע מילים "עד הסוף בלי חשבון"?

ויש גם הסברים משכנעים ומוצדקים באמתחתם "ציטוט: מפני שלא היה לנו מפלגה, לא היה מימון אוטובוסים להפגנה שהיא אכן דרך במאבק הגויס (הפלס)". וכל מילה מיותרת. - הרי כל המהלך מייצג בדיוק את ה"שיטה" להיתפס על נקודה אחת ולרוץ עד הסוף, מבלי לבחון את התוצאות ואת המשמעות, מבלי שיקול ומבלי אחריות.

כאשר נסמכים כל מהלך שבאופן כללי שוקל את הצדדים ואת התוצאות ומכריע יש על מה לסמוך. אבל כאשר ההכרעה ידועה מראש על מה נסמוך?

יתר על כן, עיקר הרעה החולה וההשפעה של רוח המודרנה בציבור שלנו היא הרוח הדמוקרטית של "ירהבו נער בזקן". של ההפקרות וערעור הסמכויות. של הרגשת הצעירים שהם המחליטים והם המבינים. נגד ראשי הישיבות. נגד הגדולים. ואת זה הולכים להחדיר בידיים. עד היום ידענו שההנהגה עפ"י הכרת זקני הדור האחרים, וציבור המבוגרים מגיל ארבעים ומעלה, הת"ח והמיושבים. והצעירים נמשכים אחר הוריהם. שעפ"י נוצר מה שהיה עד היום. - עכשיו באים להפוך וללמד שהבחירות יכריעו את ה"ציבור". ועפ"י ערכי הדמוקרטיה כח הילד בן 16 הוא כמו הת"ח בן 70. א"כ זה מה שיכריע את הציבור. והרי הכל יודעים שחלק

הארי המוחלט של הקבוצה הוא צעירים כפי דרכם תמיד להיסחף אחרי סממאות קרב ומהפכות מבלי לבחון את התוצאות והמשמעות הרחבה, ונמשכים להיות כמה שיותר נועז כמה שיותר חצוף. וכך אומרים בפירוש בנאום בכנסים ש"כל מי שלא מצטרף לג'יהאד הוא או תמים או שרוצה להכניס רוחות חדשות בציבור". כלומר, לא מדברים לאיזה ציבור ששייך באופן טבעי לאיזה רב, אלא קוראים לבחור הצעיר שלא יהיה "תמים" ויבוא בעצמו להצטרף. [והתחדש כיום דבר חדש. עובדה הידועה לכל. שלא רק שהילדים אינם אחרי הוריהם, אלא שגם רבים מהמבוגרים בקבוצה זו נקטו את עמדתם על פי "שכנוע" ו"הסבר" של ילדיהם הבחורים מתוך כל מיני סיפורים שקראו בדפי ההשמצות וכיו"ב].

וכך אפשר להשתמש ב"מדד הדמוקרטי". וכנגד הגרי"ש ששלח את כל השאלות הציבוריות למי ששלח וסמך על מי שסמך ומעולם לא אמר שיש איזה דמות אחרת שעליה אפשר או צריך לסמוך בשאלות אלו, וכנגד הגר"ח קנייבסקי והגרנ"ק, וכנגד כל ציבור המבוגרים והת"ח יעמידו סופרי הקולות הדמוקרטיים ארבע מאות נערות סמינר שהם כבר השתכנעו ויודעות והחליטו בבירור שיש סכנה ואין צד שני ומי צריך להנהיג. – אנשים שעושים מלחמת עולם לממן הסברה על סכנת רוח ה"אקדמיזציה" למי שלא מבין את החילוק התהומי בין "בי אי" ל"אם אי" שזה רוח בית יעקב וזה יהרג ואל יעבור. הם הולכים ומחדירים בעצמם את יסוד רוח האקדמיזציה והדמוקרטיה בקרב הצעירים. האם ניתן להכיל סכלות וחוסר אחריות כזו?

ויש גם "דימוי מלתא למלתא": "הרב שך אמר בבחירות לעירייה שזה חינוכי. וגם כאן זה חינוכי". הרב שך דיבר על ציבור אחר. ותחת כל גדולי ישראל ועשית ככל אשר יורוך. וכאן נלחמים בגדולי ישראל, אבל מה זה משנה? הסיסמא היא שזה "חינוכי". ויתירה מזו, הרי כבר הורגלנו שכל אחד מבטל את הגדול של השני, שמלכתחילה אינו מרגיש שייך אליו. וכאן מדובר שעד לפני שנתיים יראו וחרדו אליו. ובעינינו ראינו בחורי ישיבה קטנה מסוימת, אשר בפעם הראשונה כשיצאו בהשמצה הראשונה בכתב ביטל ואת באמרם "האחד יצא לכתוב חוברות נגד גדולי הדור" ותוך חודש חדשים, הם עצמם כבר פיערו פיהם באופן גרוע הרבה יותר. וברור שזה דבר חינוכי מאד שמתרגלים שאנחנו בעצם הסמכות העליונה ושגם מי שהיה גדול אתמול, אם לא בא לנו אנו יורקים עליו. ואין לך חינוך גדול מזה – אולי נצא לרחוב ונבדוק אם זה באמת כ"כ חינוכי? חס ושלום. ההשקפה הצרופה היא רק מה"דימוי מלתא" של העיתון. והמציאות היא עניין שולי וטפל שאסור להתייחס אליו כלל וכלל. וזה רק "נסיון" להטעותנו מהדרך הזכה והמזוקקת. – אכן רק בשיטה זו נצליח וכך נשמור על הציבור.

וכדאי לצטט את ההמשך מאותו נאום של מרן הרב שך (נמחק ע"י הצנזורה והובא כאן במהדורה מתוקנת):
"כל אחד ישפיע על בני ביתו. ויגיד לו: אני יותר מבוגר ממך אני יותר מבין ממך.. הנני מוכן ומזומן לקיים מצווה לשמוע דברי חכמים". וכאן כל אחד משפיע על אביו ואומר לו "אני יותר צעיר ובעניינים ממך. אני יותר מבין ממך. ומצווה לידוק על הזקנים". אבל מה זה משנה. הרשות ל"דימוי מלתא" מסורה לבעלי השקפה טהורה בלבד, עפ"י קוד המסור בידם.

ובבחירות האחרונות הייתה תופעה של חרדים רבים שהצביעו למפלגות חילוניות. ואין ספק שזו תוצאה של המצב. שתמיד המצב היה שאדם לא מחליט אלא עושה כפי כלל המערכת. וכיום האווירה שכל אחד מחליט (שאם אנשים הולכים בתום אחר רב שלהם, לא היה מזיק. אבל כאן מחליטים במי לבחור). וממילא מחליט לליכוד. והבחירות הם הרבה מעבר למשמעות הפרקטית, שזה קביעת הזהות של האדם. לאן הוא משתייך. וכמאמר החכם אל תשכנע חסיד נגד האדמו"ר הוא לא יילך לרב שלך, הוא יברח לתל אביב. כששוכרים מערכת גם אם הייתה כוונה טובה, בסוף נותר רק אווירת השבר. והרי הדבר ברור שאדם לא גדל בצורה שכל ההחלטות מהכתפיים שלו, אלא מקבל באופן טבעי מהציבור. וכאן יוצרים משבר אמון ששומט את כל הבסיס מתחת לרגלי הצעירים. ולאיש לא אכפת.

וכמה מגוחך לשמוע את הבחורים מדברים, כאשר אפילו באיזה עניין אישי פעוט כמו שידוכים אינו יודע להחליט לבד ושואל ומתייעץ, אבל בהנהגת הדור משנתו סדורה וברורה לו מהחל ועד כלה. ונשמעים מסדרונות הישיבות כתחנות המוניות, אשר כל נהג יודע להסביר מדוע הבעיה החמורה במדינה שהוא אינו ראש הממשלה והרמטכ"ל כי אז היה פותר מייד את בעיית הערבים וכו' וכו'. אוי מה היה לנו.

"השקפומט" - "השקפה כבקשתך"

וכיון שכל המהלכים צפויים מראש בשיטת "עד הסוף" וההשקפה משמשת רק כיסוי, ממילא ניתן להחליף אותה לצורך העניין. ואין בכך כל קושי. שאחר שענינה מתמצה בדיבורים וזעקות בלא כל קשר לתוכן ולמציאות, הרי היא ניתנת להתגמש ולהתחלף בהתאם לצורך, בשיטת "השקפה כבקשתך":

משל למה הדבר דומה, כאשר הזדעזעה ארץ ישראל מההתנהגות ב"פרשת ברקת" (בבחירות הקודמות) עמד אחד מחלושי הדעת ושאל "מה הזעזוע שהצביעו לחילוני, והרי ראינו כגון דא. ולמשל, הרב שך אמר בתשמ"ט להצביע בפ"ת למר גיורא לב שהוא חילוני, על חשבון המועמד הדתי. ומשום שהגיעו עמו לסיכומים לתועלת הציבור. והרי גם הם הגיעו לסיכומים לתועלת הציבור שלהם". - ואולם כל מי שאינו חלוש דעת אינו שואל זאת, מהסיבה הפשוטה: בכל המקרים שעשו זאת עשו זאת משיקולים עניינים לתועלת הדת, ובפרשת ברקת המטרה הייתה מסומנת מראש לנקום בחרדי היריב. ואחרי שהכל מסומן מראש אם יש הסברים דתיים זה רק יותר גרוע, משום שזו צביעות מאוסה.

וכך הוא בנידון דידן בכל פעם נשלפת ה"השקפה" המתאימה למהלומה שהיתה ברורה וצפויה מראש. וכגון בבחירות לממשלה כשלא הצביעו הופיעו לא פחות משלושה הסברים השקפתיים מנומקים: א' שכל ההצבעה לבחירות היא בעצם בדיעבד. ועל כן כשאנו לפי השקפה צרופה זה לא בהשתדלות. (ועל פי תקדים שהסטייפלער אמר לא להצביע כשהתחברו עם פא"י). ב' שאין מה לעשות כי הבג"ץ פסל (גם לפני 12 שנה הבג"ץ פסל ואז זה היה המצוה החשובה בתורה). ג' שלא משמעותי קול אחד (!!). [וכבר קודם כתבו בשבועונים שאע"פ שהאידיאולוגיה החשובה ביותר עד היום היתה להצביע, ברור שלא יצביעו כי "יש מקומות שהאידיאולוגיה נקבעת לפי הצרכים ולא להיפך"]. ולמשל, בשנת תשנ"ח כאשר "העדה" יצאו בהתקפה נגד הגרי"ש על "פשרנות" בהעברת הקברים הייתה ההשקפה כך: "אישים בעדה החרדית מגלים טיטושי דעות באצטלא של קנאות מזויפת... הסטייפלער כתב שאינם שומעים אפילו לרבותיהם... מתוך כך כבר איננו יכולים להתייחס אליהם מתוך הערכה מסוימת כפי שנהגנו בעבר" (מידו קנאי. נ. זאבי תמוז תשנ"ח) וכעת נמסר העדכון ההשקפתי, שכתבו והסבירו ש"הרב שך כבר אמר שאין כלל הבדל בינינו לבינם והכל אותו דבר". [וכנ"ל שלפעמים מאמצים גם את ערכי משטרת ישראל של "הבעת אמונות בחפשויות", והכל לפי העניין] וכן ע"ז הדרך.

וישנם אנשים החושבים "אם יש בכל מקרה בריון עדיף שלפחות ידבר קנאות". ולא ידעו ולא יבינו שהבריון הרגיל משחית רק את עצמו [ומקסימום אומר כבוד התורה שמובן שדואג לכבוד גדוליו שלו]. אבל הבריון המתוחכם שיודע לעטוף כל דבר בהשקפות צרופות ולשלוף מהמגירה את ערכת ההשקפה המתאימה, הוא משחית את התורה עצמה, ומחדיר רוח זו בשיטתיות בקרב ילדינו, שמטרת התורה וההשקפה להתאים אותם ככפפת איגרוף ע"מ להלום ביתר שאת ועוז. - האמנם?! אם יש בריון בשכונה, עדיף כבר גם שבמקום להופיע כלבלר יופיע ככהן גדול ב"ביהמ"ק השני" וכדמות הירואית בעלת ההשקפה הטהורה והצרופה, שיעטוף ויכרוך את אויביו ביריעות ספר תורה והשקפה, ודווקא ככה יצית אותם?

ורבים הגיעו למצב שכבר אינם מבינים זאת, כי הרי סו"ס זה הרבה יותר טוב כי "הדיבורים" הם של קנאות. והתוכן והמטרה והרוח מה זה משנה?

ומהלך הגראי"ל באופן עקרוני להעדיף אדם שלא מדבר גבוהה גבוהה, ממי שמתעטף בהשקפות צבועות. ועפ"י המהלך העקרוני שמה שקובע הוא התוכן והרוח ולא המילים...

פוליטיקאי חרדי שהיה אמור להתמנות למשרה רמה נזקק לאישורו של הגראי"ל "מדוע אתה חושק כל כך בתפקיד" ביקש לדעת. "את חטאי אני מזכיר", אמר בכנות, "ממון יש לי די אני זקוק למעט מעמד" הוא חיך. והעניק לו את המשרה. פעם הסביר מה עומד מאחורי השיקול הזה "מי שחי ברמאות א"א לצפות ממנו למשהו. בכל התנהלויותיו

יסבך ויסתבך ברמאותו העצמית. מאידך, כשבן תורה מודע למצבו, ולאנשי תורה הרי יש מידה של אחריות אישית בנפשם.. יש לקוות שברגע האמת יגבר בם רגש האחריות".

ומגוחך לראות כיצד אנשים ממושיכים להסתכל לפי הנחות היסוד שלהם, שכנראה היתה מטרה לבנות "ביהמ"ק שלישי" שיהיה טהור וקדוש והגון. ומבלי יכולת להבין כי בעיית השחיתות קיימת בכל עמדת כח. והמטרה היא למזער את הקלקול החינוכי הציבורי כפי שהוסבר במשל שני הבריונים.

צא ולמד, שהנה אנשי גור העלו את ברקת בפעם שעברה. וכך עושים גם אנשים אלו בפעם זו. אולם ביחס לגור מולם ראו זאת כבריונות ונקמנות. לעומת זאת עכשיו מסבירים זאת לא פחות ולא יותר מאשר בשם הגרי"ש. שכתב נגד גור באותו זמן. ועל חינוך זה מגדלים אנשים.

ונקודה נוספת בהנ"ל: למזער את המעמד של הבלברים. שהרי בכל מקרה עמדת הכח מנוצלת להשפיע על מעמד הרבנים, אולם הדבר שונה לאין ערוך כאשר מצהירים בפירוש ודוגלים בכך שהלבלר הוא ה"עומד בפרץ" והוא יודע לדמות מלתא למלתא והוא הסמכות. וכמו"כ דוגלים שהלבלר בסמכותו ללכת לבית המשפט ולקבוע בכח מי ינהיג אף כנגד כלל הציבור וכל הת"ח שבו. והתיקון הוא למזער עיוות זה. ולהעמיד על מקומו הנכון.

וכנ"ל כי הגרא"ל עצמו מעולם לא יוצא בהכרזות שהעיתון שלנו קדוש וטהור ומצוה לחזק ויזכו לגן עדן העליון וכו' וכו' והעורך שלנו הוא ה"עומד בפרץ" האמיתי, והמפלגה שלנו אנחנו ואנחנו וכו'. ובכנסים הבחירות מדבר על קידוש ה' ועל התוכן עצמו, ואף מבלי להזכיר שם המפלגה.

דוגמא כי כאשר התפרסם מבצע "ובחרת בחיים" יצאו מייד אנשי "ההשקפה הטהורה בהודעה, שלא שמענו מעולם להימנע מדיבורי השקפה שהם יסוד התורה והיהדות.

ולעומת זאת:

מתוך שיחת הגרא"ל בשיבה בפתיחת החורף: "מי שלא מפריע לו בלימוד שיעזור. ובכל מקרה אין לדבר ע"ז. זה לא עוזר כלום".

ואכן מי שיודע מהנעשה כעת בין כתלי הישיבות, מבחין בהבדל שבין ארחות תורה לבין גרודנא...

היחס לפוליטיקה:

מדברי הגרא"ל בזמן האחרון: "בדורות שלנו א"א לעשות דבר כמו מפלגה שיהיה טהור". ואמרו לפניו: דגל התורה. ואמר: נכון הרב שך עשה זאת. ואף אני השתתפתי ועזרתי לו. אולם תראה איך זה נראה...

מתוך מאחורי הפרגוד: "בשעה שעסק בהדרכה פוליטית אמר "דוד לכלך את ידיו בשפיר ושליא, ואני, הראש כבר מתלכלך.."

אחרית דבר

שתי דרכים עומדות בפניך: הדרך האחת, להקשיב היטב לטוב לכל סיפורי הלכלוך וההשמצה. ואח"כ ללכת לשמוע מאחרים את המבט מהצד השני וסיפורים נגדיים. ולחקור ולדרוש ולברר מי צודק ומי משקר. ואח"כ לחזור אחורה ולברר היטב מה היה כשאנשים אלו היו בעמדת כח. ומה היו כל מעשי הבריונות, ומה היה מצב החצרות איפה מנעו מאנשים להיכנס וכו'. ואח"כ לעשות מאזן סיכום בסה"כ, מי מנצח בתחרות השחיתות, ומי שינצח - לצאת "במערכה" בחירוף נפש נגדו.

והדרך השנייה, להתעלות קצת מעל זה, ולהיות קצת יותר נבון וקצת יותר מציאותי, ולהגיע למסקנה "העמוקה והמתוחכמת", שכל עמדת כח מביאה להשחתה. ובפרט בשעת מלחמה בין יריבים אף אחד לא טהור ולא ישר בלשון המעטה. ומאחורי הקלעים הכל שחור. - ומה שחשוב עבורי, האם ההשחתה גולשת אלי, לחינוך של הילדים שלי ולכלל הבחורים, ולרוח הציבורית. וכאשר ממנים בחורים "לעמוד על המשמר". והם מקיימים זאת באהבה ובהידור. ומוציאים כל יומיים כתבי פלסטר חדשים מלאים חרופים ושקרים,

ומפרסמים ושולחים לרבני קהילות לראשי ישיבות לכל מי שאפשר. ונאומים מלאי שקר וצביעות. וע"ז עוסקים וקוראים כל היום עקיצות להנהגת גדולי ישראל מפה ומשם. וזה שיחם ושיגם כל היום. ומתחנכים שזו המצווה הגדולה ביותר והזכויות לגן עדן. והכל בסיסמאות "השקפתיות", כאשר ביניהם מדברים במפורש כל האינטרסים האמיתיים שהמטרה למה שיהיה אח"כ.. ושהזקנים לא יגידו לנו מה לעשות וכו' וכו'. ומחליפים טענות כל יומיים ותוך כדי דיבור. - ומייצגים היטב כל תופעות "השיטה" כפי שהוסבר. הרי שעל פי זה יש לשקול.

אפשר להשיג חוברת זו וכן חוברת "מחשבה אחת" במייל:

KANOA613@GMAIL.COM